THIRD SPACE:

BERLIN

TRANS-

LIMINAL

COMMUNITY

CENTER

Τ Ρ Ι Τ Ο Σ Χ Ω Ρ Ο Σ
Κέντρο Τρανς Κοινότητας στο Βερολίνο

Φοιτήτρια: Μαρία Tyers
Επιβλέπων: Γιώργος Ρυμενίδης

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική Εργασία:
Οκτώβρης 2026

Θέλω να ευχαριστήσω την Κορίνα Φιλοξενίδου για την έμπνευση, την Κλεονίκη Γιαννακοπούλου για τις γνώσεις, τη Σύλβια για την βοήθεια, τον Οδυσσέα για τις καλλιτεχνικές του πινελιές, την Αναστασία για την υποστήριξη, το Δημήτρη για τα ξενύχτια, τη Μαρίνα για τις συμβουλές και το Γιώργο Ρυμενίδη για τον διάλογο και την καθοδήγηση

Εικόνα 1

Κατά την έναρξη της διπλωματικής μου εργασίας στον αλγόριθμο μου είχα έναν καταιγισμό αναρτήσεων σχετικά με τις νέες πολιτικές του Ντόναλντ Τραμπ στις ΗΠΑ, που αφορούσαν τα τρανς και φυλοδιαφορετικά άτομα. Βαθιά επηρεασμένη από αυτές τις ειδήσεις παρακινήθηκα να σχεδιάσω έναν χώρο που να αγκαλιάζει την στοχοποιημένη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Τα τρανς και φυλοδιαφορετικά άτομα είναι τα πιο στοχοποιημένα πρόσωπα της ήδη στοχοποιημένης κοινότητας. Η αλυσίδα είναι όσο δυνατή όσο ο πιο αδύναμος κρίκος της. Επίσης, επιδιώκω να καλύψω μια ανάγκη, καθώς κατά την έρευνα μου δεν εντόπισα κέντρα που να εστίαζαν στην τρανς κοινότητα όπως αυτή των γκει και λεσβιών.
Ξεκινώντας την ιστορική έρευνα μου δεν άργησα να εντοπίσω το Institute for Sexualwisseschaft και μου κέντρισε έντονα το ενδιαφέρον. Πέρα από την σημασία του ινστιτούτου ιστορικά, μου φάνηκε ενδιαφέρουσα η τομή της πορείας του από τον Β' Παγκόσμιο. Σύντομα αποφάσισα πως θα ήθελα να σχεδιάσω ένα κέντρο, το οποίο να αγκαλιάσει την κοινότητα και να λειτουργήσει ως τόπος κοινωνικοποίησης μέσα στην πόλη μεταξύ κάθε επισκέπτη του. Ένα κέντρο που χωροθετείται σε ένα ιστορικό οικόπεδο, δίπλα στον ποταμό Spree και ανάμεσα στο πράσινο του Tiergarten.

Εικόνα 2

CONTENTS

12 Πληροφορίες για το Ινστιτούτο Σεξουαλικής Επιστήμης

22 Σχεδιαστική Πρόταση

32 Κέντρο Πολιτισμού

42 Διαμονή

50 Καφέ

54 Κέντρο Διασυνδέσεων

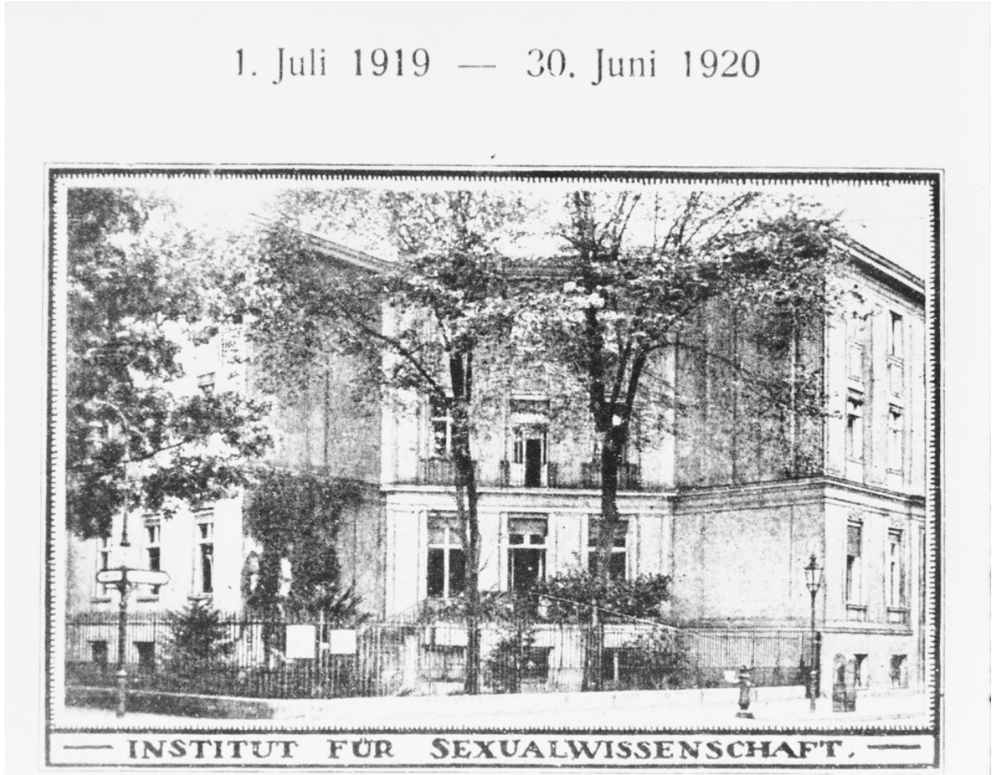
64 Βεντάλια Εννοιών ΛΟΑΤΚΙ+

78 Σημειώσεις

92 Βιβλιογραφία

Στις
28 Μαΐ-
ου 1919, ο Μά-
γκνους Χίρσφελντ
(Magnus Hirschfeld)
πρόβαλε την ταινία «Anders
als die Andern» (Διαφορετικοί από
τους άλλους), σε σκηνοθεσία και παρα-
γωγή του Richard Oswald, με αφορμή τη σύντο-
μη παύση της λογοκρισίας μετά τη γερμανική επα-
νάσταση του 1918 στο νεοϊδρυθέν και όχι ακόμη επίσημα
εγκαινιασμένο Ινστιτούτο Σεξουαλικής Επιστήμης στο Βερολίνο.
Ο Χίρσφελντ περιέγραψε αυτή την προβολή ως ένδειξη επιτυχί-
ας στη δημιουργία μιας εγκατάστασης για έρευνα, διδασκαλία, θερα-
πεία η οποία ταυτόχρονα να ήταν και καταφύγιο. Τόσο ο ίδιος όσο και το Ιν-
στιτούτο του είναι πλέον γνωστοί για τον σημαντικό ρόλο τους στην ιστορία της σεξολογίας, καθώς και για την υποστήριξη κινημάτων που αγωνίζονται και υπερασπίζονται τα πολιτικά δικαιώματα των ανθρώπων που ανήκουν σε σεξουαλικές μειονότητες. Το Ινστιτούτο του Χίρσφελντ μπορεί να θεωρηθεί ως μια διασταύρωση αρχείου, μουσείου και έκθεσης, το οποίο εξερευνεί μια queer αρχαιολογία. Ο Χίρσφελντ έβρισκε μονίμως τον εαυτό του σε ένα σταυροδρόμι όσον αφορά τις συζητήσεις που θα μπορούσε να προσεγγίσει επιστημονικά, πολιτικά ή κοινωνικά. Μέσω της κλινικής του αλληλεπίδρασης με άτομα που έκαναν cross-dressing, ήταν ο πρώτος που έθιξε την ύπαρξη ασυμφωνίας μεταξύ του cross-dressing και της ομοφυλοφιλίας, μεταξύ ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού. Πίστευε ακράδαντα ότι μέσω της επιστήμης θα μπορούσε να επιτύχει πολιτική αλλαγή που θα έφερνε δικαιοσύνη στις σεξουαλικές μειονότητες, και συνεπώς πάντοτε αμφιταλαντευόταν μεταξύ των ρόλων του επιστήμονα και του πολιτικού συνηγόρου. Μέσα από το έργο του Ινστιτούτου, ο Χίρσφελντ μπόρεσε να θέσει ερωτήματα που αμφισβητούσαν τι ακριβώς θεωρείται φυσιολογικό καθώς διερευνούσε το φάσμα της σεξουαλικής ποικιλομορφίας, εκθέτοντας μέσω αυτού τη συχνή συγχώνευση των κοινωνικών κανόνων με τη βιολογία. Ο Μάγκνους Χίρσφελντ ίδρυσε το Ινστιτούτο με 20 χρόνια ιατρικής έρευνας και ακτιβισμού στον τομέα της ανθρώπινης σεξουαλικότητας. Προσπαθούσε ενεργά να καθιερώσει τη σεξουαλική επιστήμη ως κλάδο. Αντιμετώπισε μεγάλη αντίσταση σε αυτές τις προσπάθειες από τη μεταρρυθμιστική σχολή στην οποία ανήκε, από μια καθιερωμένη κλίκα που έβλεπε τον εαυτό της ως εντελώς απολιτική. Η ίδρυση ενός Ινστιτούτου ήταν η προσπάθεια του Χίρσφελντ να προσφέρει ένα σπίτι για τον κλάδο της επιστημονικής του έρευνας, προκειμένου να καθιερώσει την ακαδημαϊκή του αποδοχή. Ήθελε να δημιουργήσει ένα ίδρυμα που θα μπορούσε να φέρει πιο κοντά την πραγματικότητα της σεξουαλικής επιστήμης ως μέρος οποιουδήποτε πανεπιστημιακού προγράμματος σπουδών. Δημιούργησε έναν χώρο διδασκαλίας για γιατρούς και φοιτητές ιατρικής καθώς και ένα εγχειρίδιο με επίκεντρο την σεξουαλική παθολογία.

Εικόνα 3

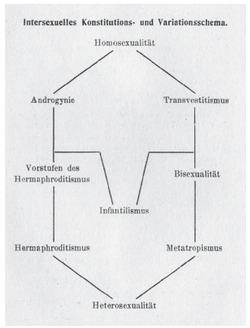
14 May 1868

γέννηση

1909

1910

"transvestite pass"

"For a biologist trained in Darwin's theories, it was an "untenable position" to pathologize sexually intermediary stages. All these intermediary sexes should be recognized as "sexual varieties" similar to the diversity of species."

german revolution

1919

ίδρυση του Ινστιτούτου Σεξουαλικής Επιστήμης

1921

προβολή ταινίας "Anders als die Andern"

"Sexual Reform on the Basis of Sexual Science" International Conference

1933

"ολοκαύτωμα των βιβλίων"

Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
1939-1945

εγκατάλειψη της Γερμανίας

14 May 1935

θάνατος

1982

ίδρυση του **Magnus Hirschfeld Society**

σήμερα

Third Space

Ο Χίρσφελντ γνώριζε ότι θα χρειαζόταν ένα αναγνωρισμένο επιστημονικό ίδρυμα, ικανό να παρέχει πειστική και ουσιαστική έρευνα, για να φέρει κοινωνική αποδοχή και πολιτική χειραφέτηση για τις σεξουαλικές μειονότητες. Το Ινστιτούτο του Χίρσφελντ ήταν ταυτόχρονα αρχείο, μουσείο και έκθεση.

Διατήρησε μια πληθώρα πληροφοριών και τεκμηρίων σχετικά με τις σεξουαλικές συνήθειες και τις σεξουαλικές ταυτότητες. Σχεδόν όλο αυτό το υλικό καταστράφηκε μαζί με το Ινστιτούτο από το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα. Ήταν ο πρώτος τους στόχος κατά τη διάρκεια του καψίματος βιβλίων τον Μάιο του 1933. Παρά τις προσπάθειες των Εθνικοσοσιαλιστών να εξαλείψουν όλο το έργο του Χίρσφελντ, υπήρξε μια συνειδητή προσπάθεια να διατηρηθούν μέρη του, θραύσματα, σημειώνοντας σε κομμάτια που ανακαλύφθηκαν μετά την καταστροφή του Ινστιτούτου

Ο Χίρσφελντ είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία διαφόρων εννοιών – οι οποίες εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται σήμερα – μεταξύ των οποίων: «τρανσεξουαλισμός, τρανσβεστισμός και διαφυλικότητα». Αν και η χρήση αυτών των όρων έχει αλλάξει με την πάροδο του χρόνου και συχνά διαστρεβλώνεται σε υποτιμητικές προσβολές, περιγράφουν εναλλακτικές σεξουαλικότητες. Για όλους εκείνους που αναζητούσαν απαντήσεις σχετικά με τη σεξουαλική τους ταυτότητα ή υπήρχαν έξω από τους δημόσια αποδεκτούς κανόνες της σεξουαλικότητας, δημιούργησε το πρώτο επιστημονικά εγκεκριμένο καταφύγιο.

Εικόνα 4

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Εικόνα 7

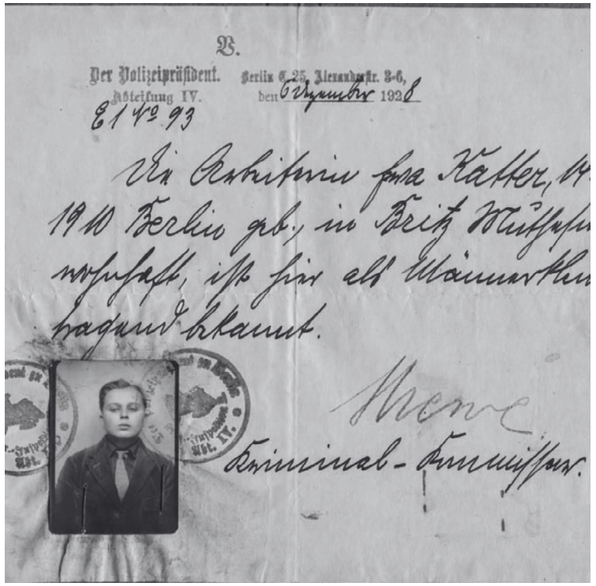
Μαζί με τον Χίρσφελντ, ο Τέσενμπεργκ (Teschenberg) ήταν ένας από τους λίγους, υπεύθυνος για την πρώτη οργάνωση για τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων με το όνομα «Wissenschaftlich-humanitares komitte» (Επιστημονική Ανθρωπιστική Επιτροπή). Και το 1897, η επιτροπή αγωνίστηκε και απαίτησε την κατάργηση της παραγράφου 175 του γερμανικού αυτοκρατορικού ποινικού κώδικα που τιμωρούσε τις σεξουαλικές πράξεις μεταξύ ανδρών.

Ακόμη και μετά την καταστροφή του Ινστιτούτου, η κληρονομιά του συνεχίζεται μέσα από το σημάδι που έχει αφήσει το έργο του στις ζωές των σεξουαλικών μειονοτήτων και στην πρόοδο της σεξουαλικής επιστήμης.

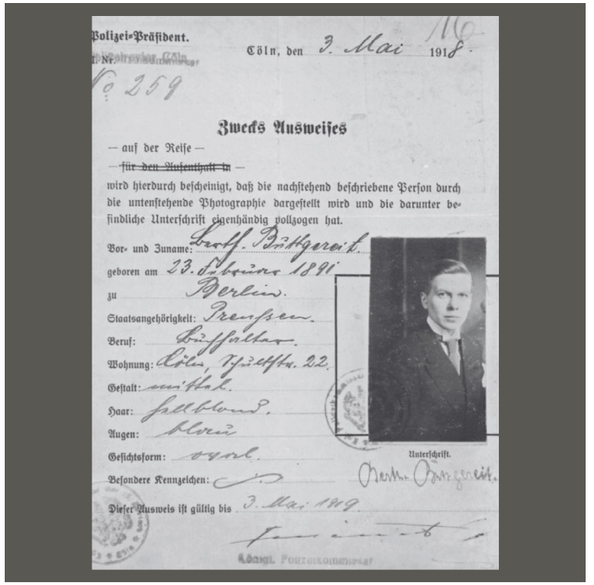

Εικόνα 8

Αυτή η φωτογραφία εμφανίστηκε στη διατριβή του Χανς Άμπραχαμ (Hans Abraham), με όνομα «Γυναικείος τρανβεστισμός» το 1921. Η εικόνα αναδεικνύει τρεις γυναίκες τραβεστή (transvestites) οι οποίες ποζάρουν μπροστά στην κάμερα με αυτοπεποίθηση. Οι τραβεστή γυναίκες που απεικονίζονται στη φωτογραφία πιθανότατα επέλεξαν τα ονόματα Φίλιξ (Felix), Μάξ (Max) και Έρνστ (Ernst) σε μια έκφραση αυτοεπιβεβαίωσης.

Εικόνα 9

Τον Δεκέμβριο του 1928 η αστυνομία του Βερολίνου εξέδωσε το λεγόμενο «πάσο τραβεστί» (transvestite pass) μετά από συλλογή ιατρικών γνωματεύσεων. Αυτή η διαδικασία εισήχθη στο Βερολίνο μετά από παρότρυνση του Χίρσφελντ (Hirschfeld) το 1909. Εάν τα άτομα αυτά τραβούσαν την προσοχή της αστυνομίας για παρενδυσία, θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν αυτό το πάσο για να ταυτοποιηθούν και να αποφύγουν τη σύλληψη για «πρόκληση δημόσιας όχλησης» ή για «σοβαρή αταξία».

Εικόνα 10

Το δεύτερο αυτό διαβατήριο από το 1918, αναδυκνύει την εξάπλωση της χρήσης αυτού του είδους διαβατηρίου και σε άλλες πόλις έξω από το Βερολίνο, με την ένδειξη έκδοσης του εγγράφου από την αστυνομία της Κολωνίας.

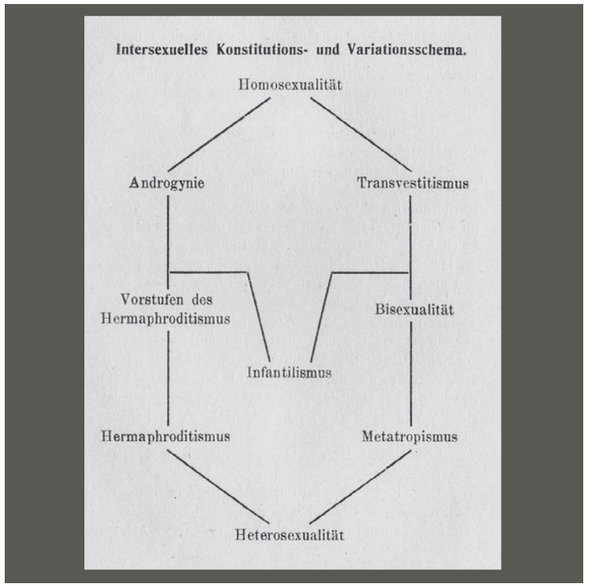
Εικόνα 11

Ο διάσημος φωτογράφος Τύπου Βίλι Ρέμερ (Willy Römer) τράβηξε αυτή την εικόνα το 1921 με αφορμή το διεθνές συνέδριο του Χίρσφελντ (Hirschfeld) «Σεξουαλική Μεταρρύθμιση στη Βάση της Σεξουαλικής Επιστήμης» στο Ινστιτούτο Σεξουαλικής Επιστήμης. Τα τέσσερα άτομα στο πρώτο πλάνο της εικόνας είναι τραβεστί και στέκονται μπροστά από την είσοδο του Ινστιτούτου, του οποίου η κύρια πινακίδα είναι θολή αλλά αναγνωρίσιμη στην πόρτα.

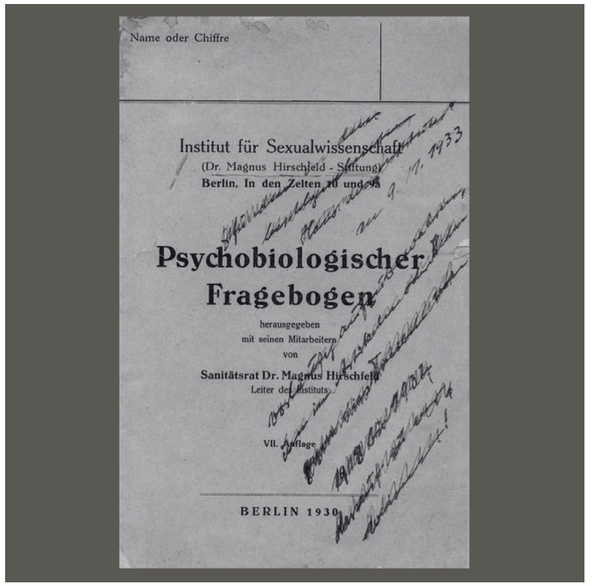

Εικόνα 12

Επικεφαλίδα: Ένα άτομο αλλάζει φύλο: Μια εξομολόγηση ζωής.
Η πρώτη ολοκληρωμένη εγχείρηση επιβεβαίωσης φύλου από άνδρα σε γυναίκα πραγματοποιήθηκε σε μια σειρά επεμβάσεων στο Νοσοκομείο «Ούρμπαν» (Urban Hospital) του Βερολίνου το 1920–21. Παρόλο που αυτού του είδους οι επεμβάσεις έγιναν πιο συχνές προς τα τέλη της δεκαετίας τους 1920, το κοινό έμαθε για αυτές μέσω της αυτοβιογραφίας της Λίλη Έλμπε (Lili Elbe). Το όνομα Λίλη Έλμπε επιλέχθηκε από τον Δανό ζωγράφο Έιναρ Βέγκενερ (Einar Wegener) προς τιμήν του ποταμού Έλμπε (Elbe River), όπου πραγματοποιήθηκαν οι επεμβάσεις της.

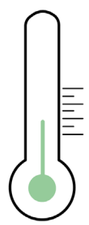

Εικόνα 13

Έκθεμα Ινστιτούτου από το 1923: «Το Σύνταγμα των Ίντερσεξ», Επετηρίδα για τα Σεξουαλικά Ενδιάμεσα Στάδια 23 (“Die intersexuelle Konstitution,” Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen 23).
Το 1900 ο Χίρσφελντ (Hirschfeld) επέκρινε ήδη την παραδοσιακή ιατρική κατηγοριοποίηση του ερμαφροδιτισμού, του ανδρόγυνου, της ομοφυλοφιλίας και του τρανβεστισμού ως ασθένειες, εκφυλισμένες παθήσεις ή διαστροφές. Ο Χίρσφελντ υποστήριξε ότι «όλα αυτά τα ενδιάμεσα φύλα» θα πρέπει να αναγνωριστούν ως «σεξουαλικές ποικιλίες» παρόμοιες με την ποικιλομορφία των ειδών.

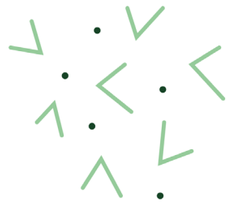

Εικόνα 14

Ψυχοβιολογικό Ερωτηματολόγιο (Βερολίνο, 1930). Η πρώτη έκδοση αυτού του ερωτηματολογίου δημοσιεύτηκε το 1899 -αρχικά με ογδόντα πέντε ερωτήσεις στην «Επετηρίδα για σεξουαλικούς μεσάζοντες». Τα χιλιάδες συμπληρωμένα ερωτηματολόγια που συγκεντρώθηκαν στο Ινστιτούτο πιθανώς μεταφέρθηκαν από τη χώρα πριν λεηλατηθεί το Ινστιτούτο, καθώς περιείχαν δυνητικά εκρηκτικές βιογραφικές πληροφορίες. Έκτοτε, θεωρούνται χαμένα. Η διαγραμμένη επιγραφή στο εξώφυλλο γράφει: «βρέθηκε στο Ινστιτούτο στις 9 Νοεμβρίου 1933» και κάτω από αυτό, «να διατηρηθεί προσεκτικά για αναφορές σε άρθρα ή ομιλίες κατά αυτών των δραστηριοτήτων από το 1918 έως το 1932». Αυτό υποδηλώνει ότι το βιβλίο «βρέθηκε» πέντε μήνες μετά τη λεηλασία του Ινστιτούτου.

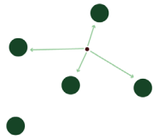

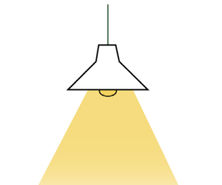

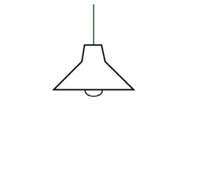

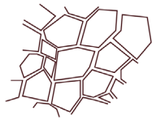

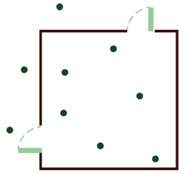

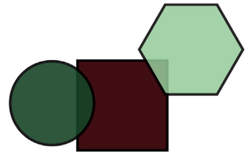

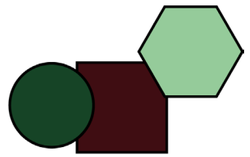

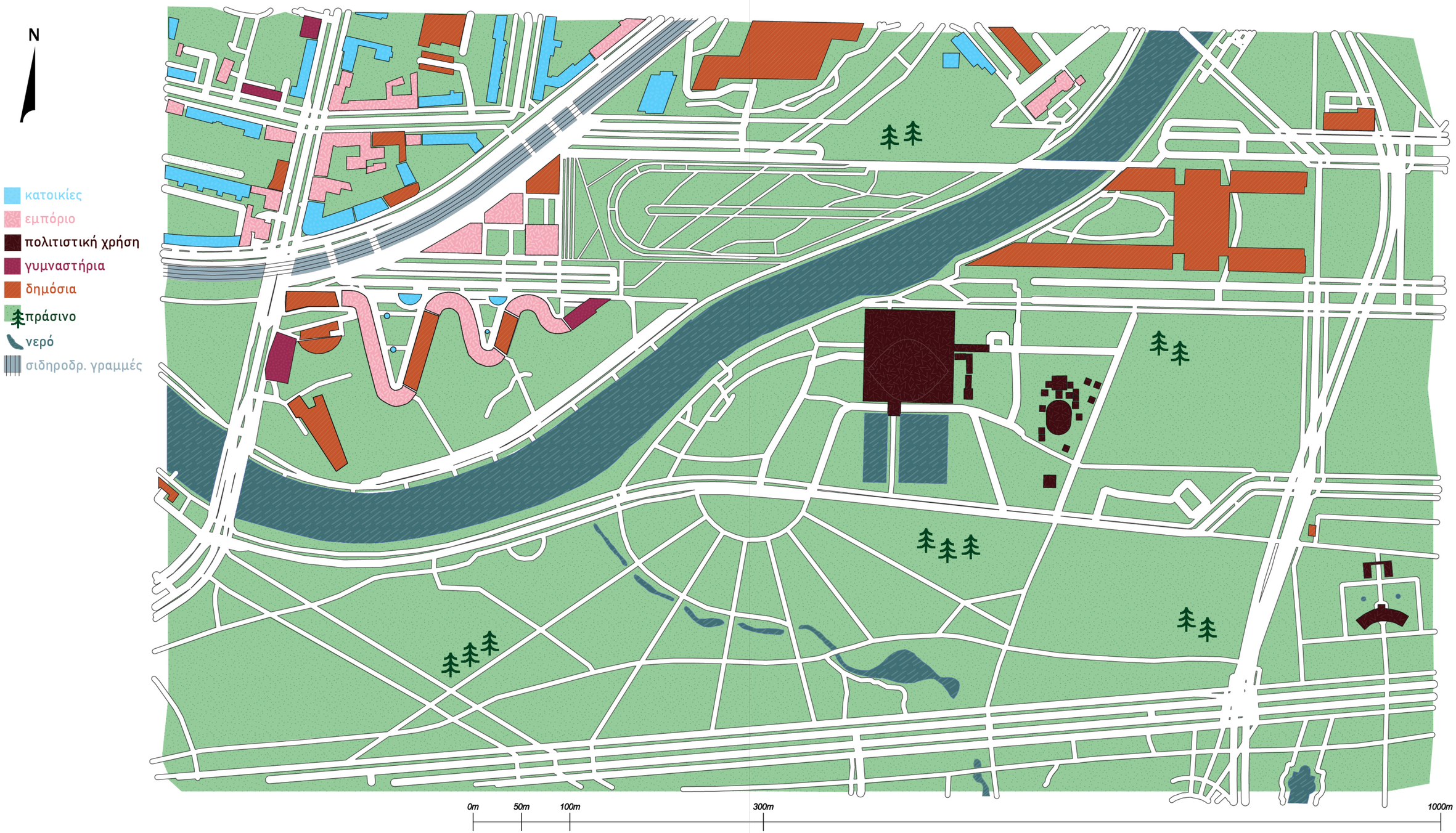

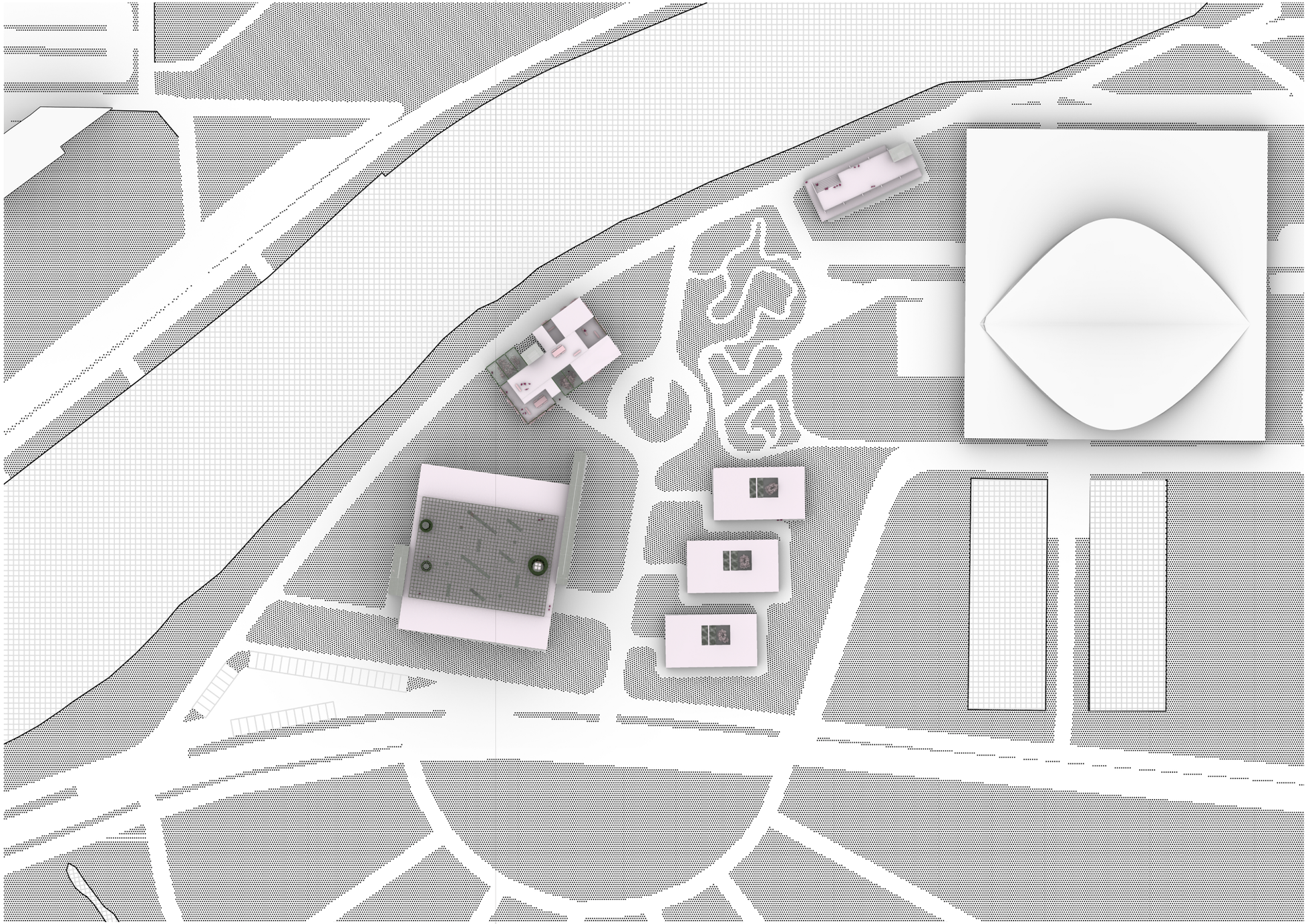

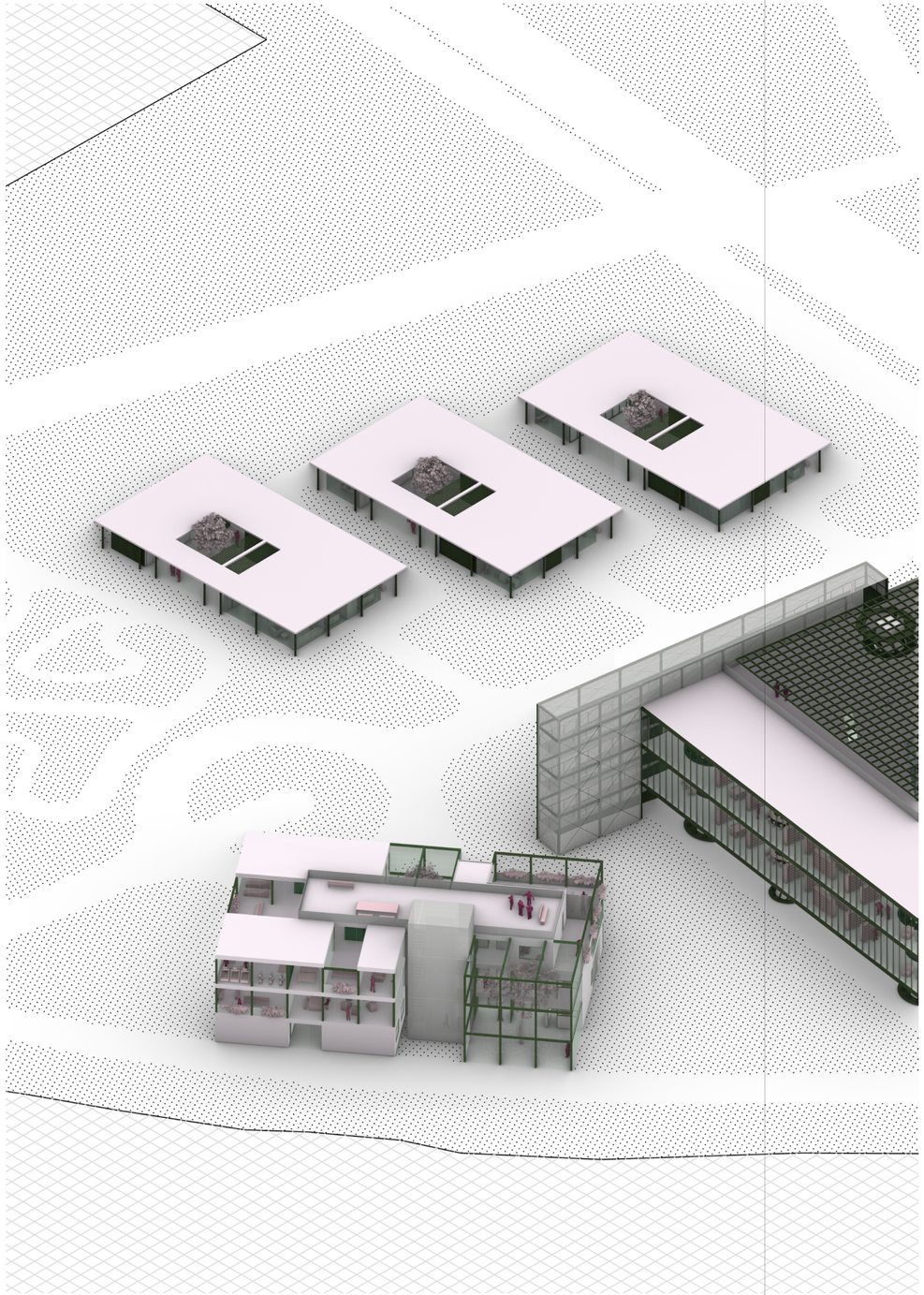

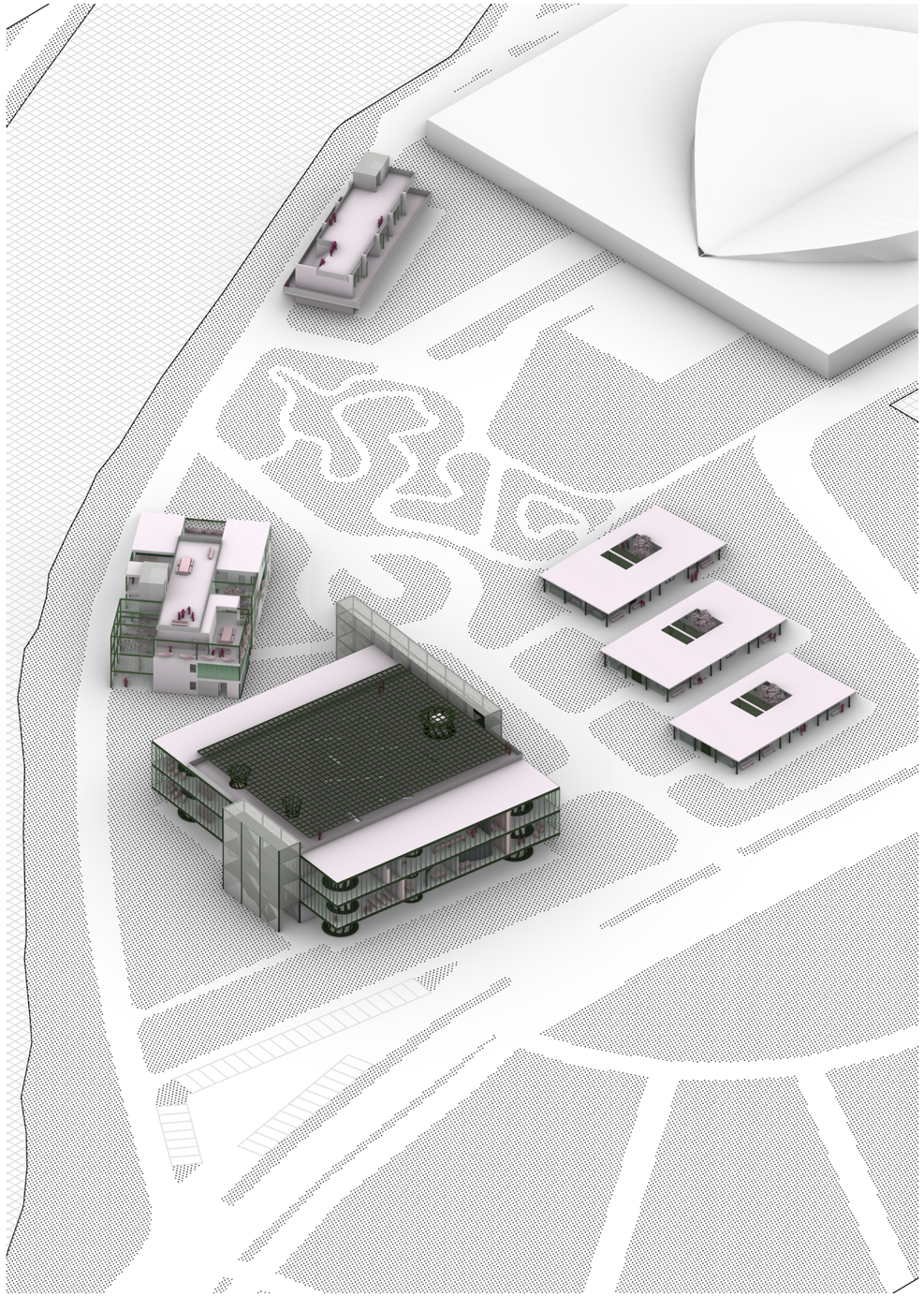

κατ=κατοικίες, Ξενοδοχεία/εμπ=καταστήματα, εστιατόρια, γραφεία/πολ=μουσεία, θέατρα/δημ=εκπαιδευτ. ιδρύματα, κτίρια κυβέρνησης

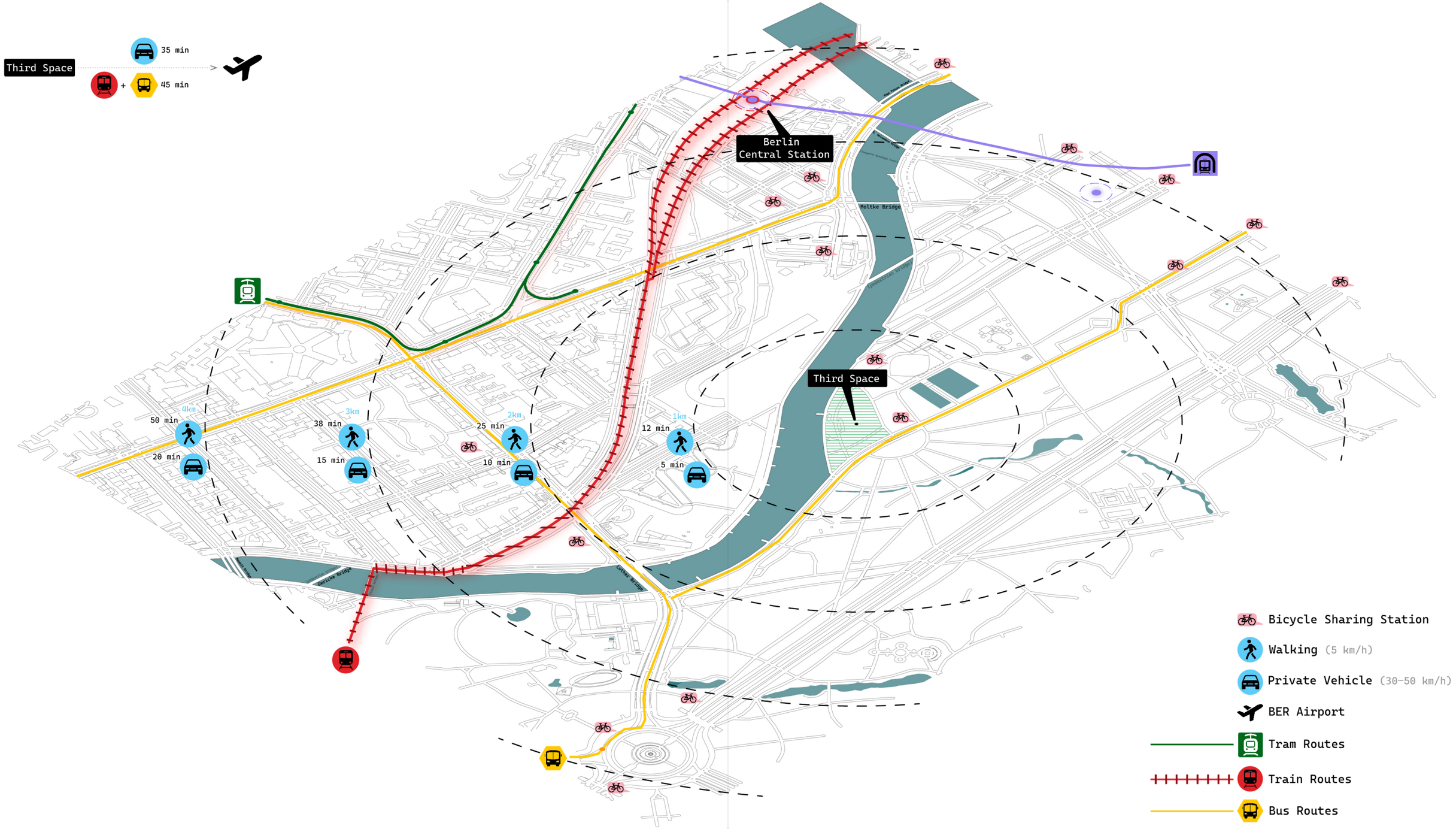
Το οικόπεδο διατηρεί την παραποτάμια διαδρομή ακέραιη, με όλες τι άλλες διαδρομές να σχεδιάζονται εκ νέου. Η κεντρική χάραξη έρχεται να αποτελέσει την νοητή επέκταση της κεντρικής ακτίνας της νότιας περιοχής πρασίνου. Η χάραξη καταλήγει στην κεντρική πλατεία, δίπλα στην οποία εκτείνεται πάρκο με ακανόνιστες διαδρομές περιήγησης.

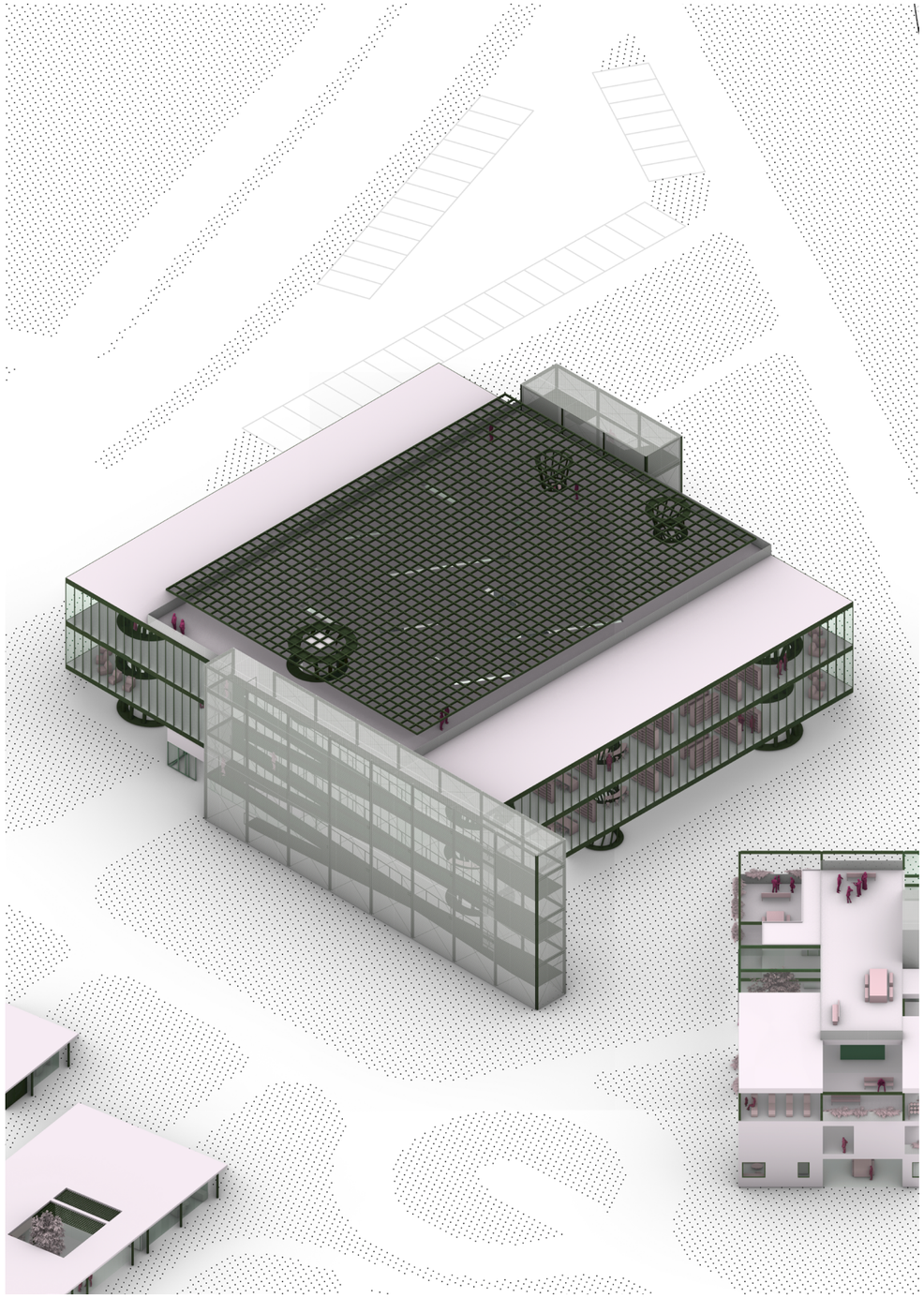
Δεξιά από το Third Space βρίσκεται το μουσείο House of World Cultures. Το κτίριο έχει χρησιμοποιηθεί κυρίως ως χώρος εκδηλώσεων και εκθέσεων και αποτελεί σημαντικό πολιτιστικό χώρου του Βερολίνο· αφιερώνει τα προγράμματά του στην αναζήτηση στρατηγικών για μια καλύτερη συνύπαρξη όλων των πολιτισμών στον κόσμο.

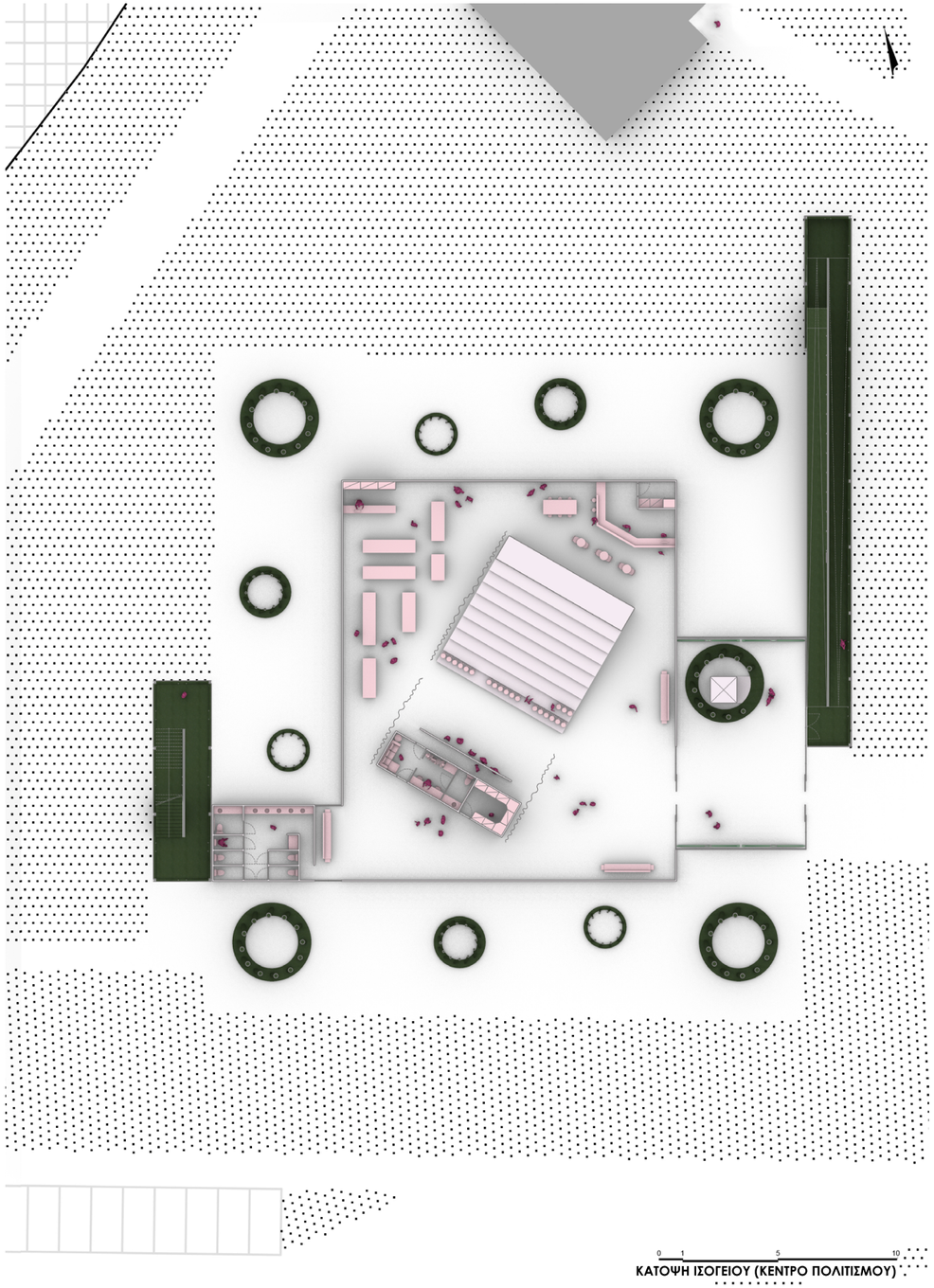

Third Space
35 min
+
45 min
Berlin
Central Station
Moltke Bridge
Gericke Bridge
Lessing Bridge
Third Space
4km
50 min
20 min
3km
38 min
15 min
2km
25 min
10 min
1km
12 min
5 min
Bicycle Sharing Station
Walking (5 km/h)
Private Vehicle (30–50 km/h)
BER Airport
Tram Routes
Train Routes
Bus Routes

Οι λέξεις-κλειδιά που καθόρισαν τον σχεδιασμό είναι οι έννοιες «ροή» και «μετάβαση»· χωρικά μεταφράστηκαν πιο έντονα μέσω της ροής της κίνησης εντός και εκτός των κτιρίων, αλλά και μέσω των υλικών που επιλέχθηκαν.
Το Κέντρο Πολιτισμού λειτουργεί ως ένα «κτίριο οθόνη», καθώς μέσω των διάφανων υαλοστασίων, είναι διακριτή η κίνηση των ατόμων εντός του κτιρίου ως μία αυτοσχέδια χορογραφία. Σαν ένα κοινωνικό παιχνίδι οι παρατηρητές του κτιρίου βλέποντας την λειτουργία των χώρων παρακολουθούν πολλαπλές δραστηριότητες και ενίοτε νιώθουν μέρος των δραστηριοτήτων αυτών με την ιδιότητα του παρατηρητή. Η κατακόρυφη μετακίνηση τοποθετείται εκτός των κτιρίων, με τα κλιμακοστάσια να τυλίγονται με διάτρητη λαμαρίνα.
Η διάτρητη λαμαρίνα επιτρέπει περιορισμένη οπτική επαφή με την κινητική ενέργεια εντός του κλιμακοστασίου, αλλά ταυτόχρονα επιχειρεί να παραπέμψει οπτικά σε σκαλωσιά, κλείνοντας το μάτι στο απόφθεγμα του Πωλ Πρεθιάδο από το βιβλίο του «Είμαι το Τέρας που σας μιλά»:

Επιτρέψτε μου απλώς να σας ζητήσω να με συνοδεύσετε πίσω από τις σκαλωσιές αυτού του μεγαλοπρεπούς πολιτικού αρχιτεκτονήματος που ονομάζουμε έμφυλη διαφορά.

Έτσι, η διαδρομή που δημιουργεί το σύστημα των ραμπών στην κεντρική όψη του Κέντρου Πολιτισμού ως όγκος ακουμπάει στο κτίριο με ελαφριά μετατόπιση. Στην πίσω όψη, με παρόμοια αισθητική, τοποθετείται βοηθητικό κλιμακοστάσιο, με τους ανελκυστήρες να βρίσκονται εντός του κτιρίου.

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ (ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ)

Τα υποστυλώματα του Κέντρου Πολιτισμού αποτελούν αναφορά στο Sendai Mediatheque του Toyo Ito. Με τον σχεδιασμό των υποστυλωμάτων στην λογική του αρχιτέκτονα Ito ελευθερώνονται οι όψεις και οπτικά ξεκινά ένα παιχνίδι «διακλαδώσεων»· υποστυλώματα που δεν είναι συμπαγή και παρόλο τον όγκο του μοιάζουν ελαφριά, κέντρα που καθορίζουν τον χώρο γύρω τους.

Ο πυρήνας της κάτοψης είναι το πολυμορφικό αμφιθέατρο, ένα τετράγωνο σε στρέψη, το οποίο δημιουργεί διαδρόμους και στάσεις στο ορθογώνιο της συνολικής κάτοψης. Το αμφιθέατρο αποτελείται από βαθμίδες στις οποίες τοποθετούνται καρέκλες· οι βαθμίδες έχουν δυνατότητα μετακίνησης, επομένως όλα τα ορθογώνια στοιχεία ανάλογα με το στήσιμό τους στον χώρο δημιουργούν πλατώματα που εξυπηρετούν διαφορετικές δράσεις και εκδηλώσεις. Μπροστά στο αμφιθέατρο βρίσκεται η σκηνή και το κατακόρυφο διαχωριστικό δημιουργεί διάδρομο από πίσω του για κρυφή είσοδο στα παρασκήνια, ενώ δίπλα βρίσκεται βοηθητικός αποθηκευτικός χώρος. Στο υπόλοιπο ισόγειο συναντάται χώρος εστίασης και κατάστημα δώρων.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΜΗ (ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ)

0 1 5 10

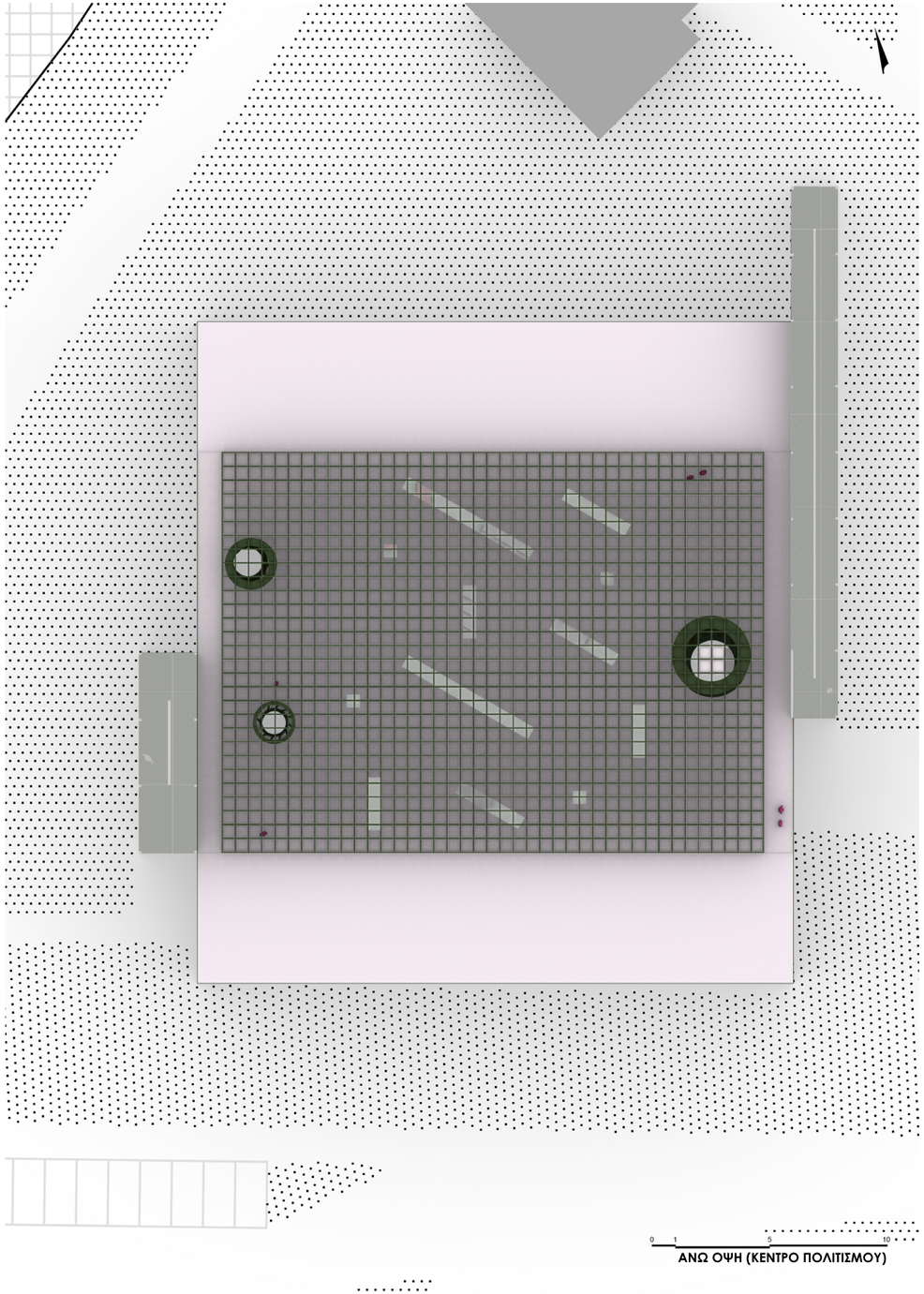
ΚΑΤΟΨΗ 1ου ΟΡΟΦΟΥ (ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ)

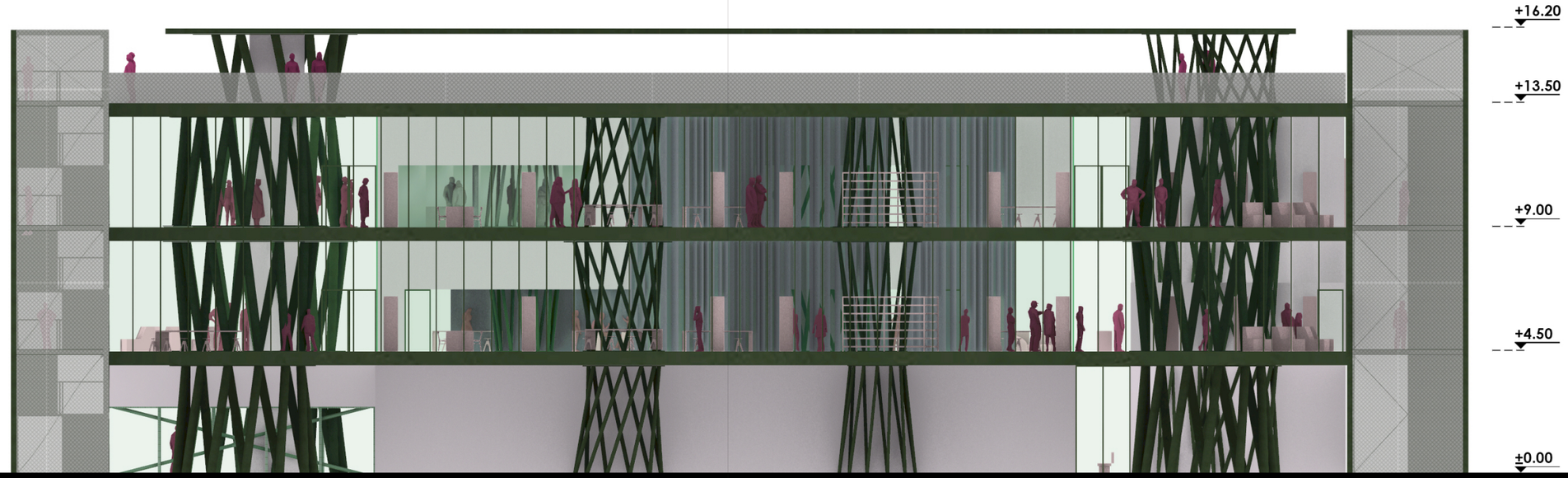
0 1 5 10

ΚΑΤΟΨΗ 2ου ΟΡΟΦΟΥ (ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ)

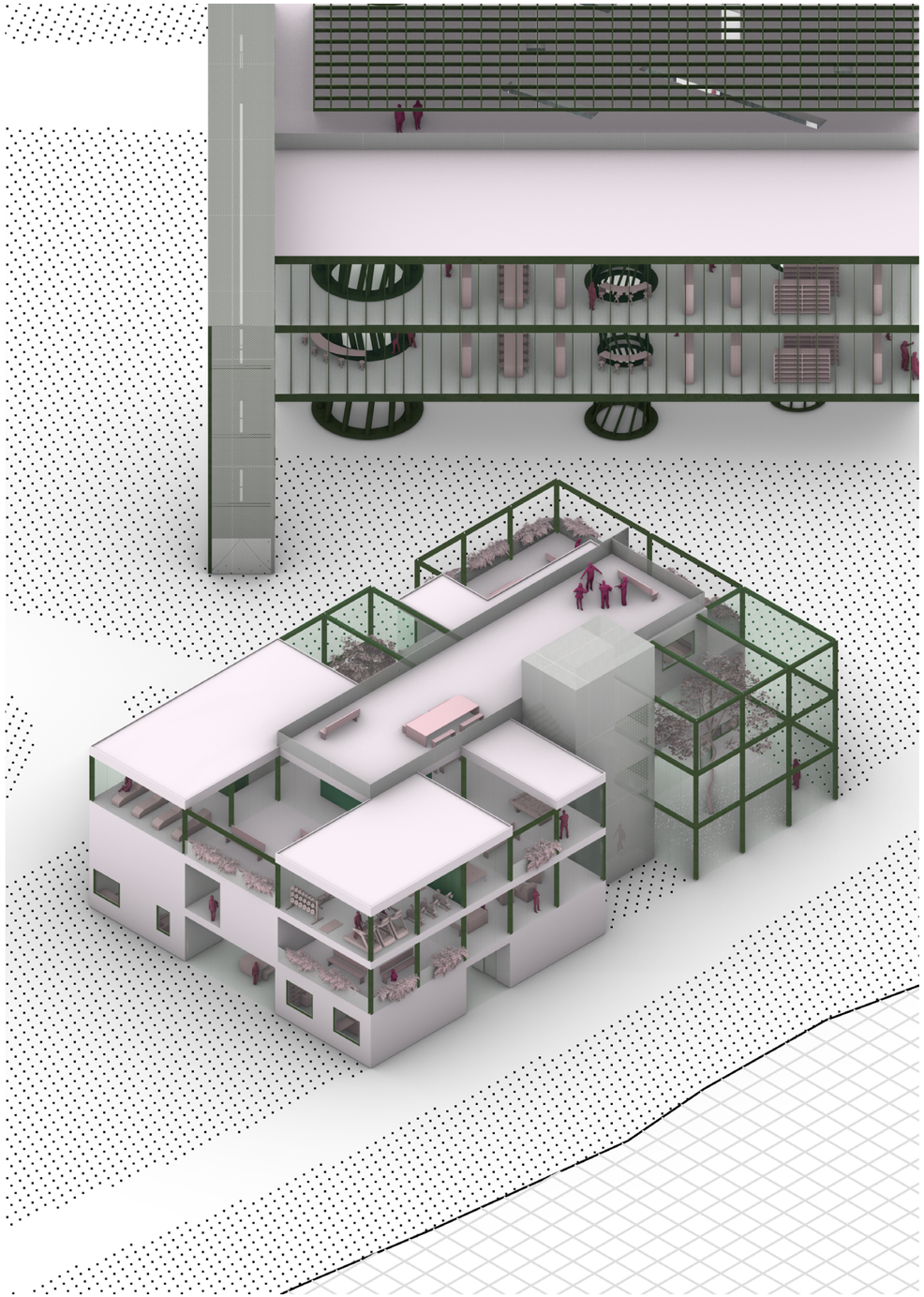

Στον πρώτο όροφο βρίσκεται η βιβλιοθήκη, έπειτα, υπάρχει διαθέσιμος χώρος για στήσιμο εκθέσεων και στην κάτω πτέρυγα εκτείνεται ο χώρος εργαστηρίων. Ανεβαίνοντας στον δεύτερο όροφο, συνεχίζεται η βιβλιοθήκη με την προσθήκη του κέντρου ηχογραφήσεων στα αριστερά. Στην κάτω πλευρά της κάτοψης βρίσκονται τα γραφεία της διοίκησης, ένα ενιαίο περιβάλλον με βοηθητικούς χώρους και δωμάτιο συνεδριάσεων που διαχωρίζεται από τον υπόλοιπο χώρο με το κλείσιμο της κουρτίνας.
Τέλος, στο δώμα παρατηρούνται χαράξεις με την μορφή παραθύρων και ένας υπόστεγος χώρος, ο οποίος μπορεί να υποδεχτεί πολλές δράσεις, όπως εστιατόριο, ή εκθεσιακό χώρο, ανάλογα με τις ανάγκες του κτιρίου. Στις όψεις, τα υαλοστάσια, άλλοτε με διάφανο γυαλί και άλλοτε με θολό, επιτρέπουν μία ματιά εντός της ζωής του κτιρίου. Υπήρξε προβληματισμός στο πως μπορεί να μεταφραστεί η «μετάβαση» χωρικά. Ο πειραματισμός με πολλαπλές έννοιες οδήγησε σε δίπολα όπως το λείο-τραχύ, διάφανο-αδιάφανο, κινητό-ακίνητο, ανοιχτό-κλειστό κ.λπ. Τα δωμάτια και η επιλογή επίπλωσης έγινε με την πρόθεση κάθε χώρος να εξυπηρετεί πολλαπλές ανάγκες, είτε με πολυμορφικά έπιπλα που μετακινούνται στον χώρο είτε με κουρτίνες που κλείνοντάς τες δημιουργείται ιδιωτικότητα και αντίθετα ενιαίοι χώροι ανοίγοντάς τες.

Μικροκατασκευές που ενθέτουν συμπεριφορές

0 1 5 10

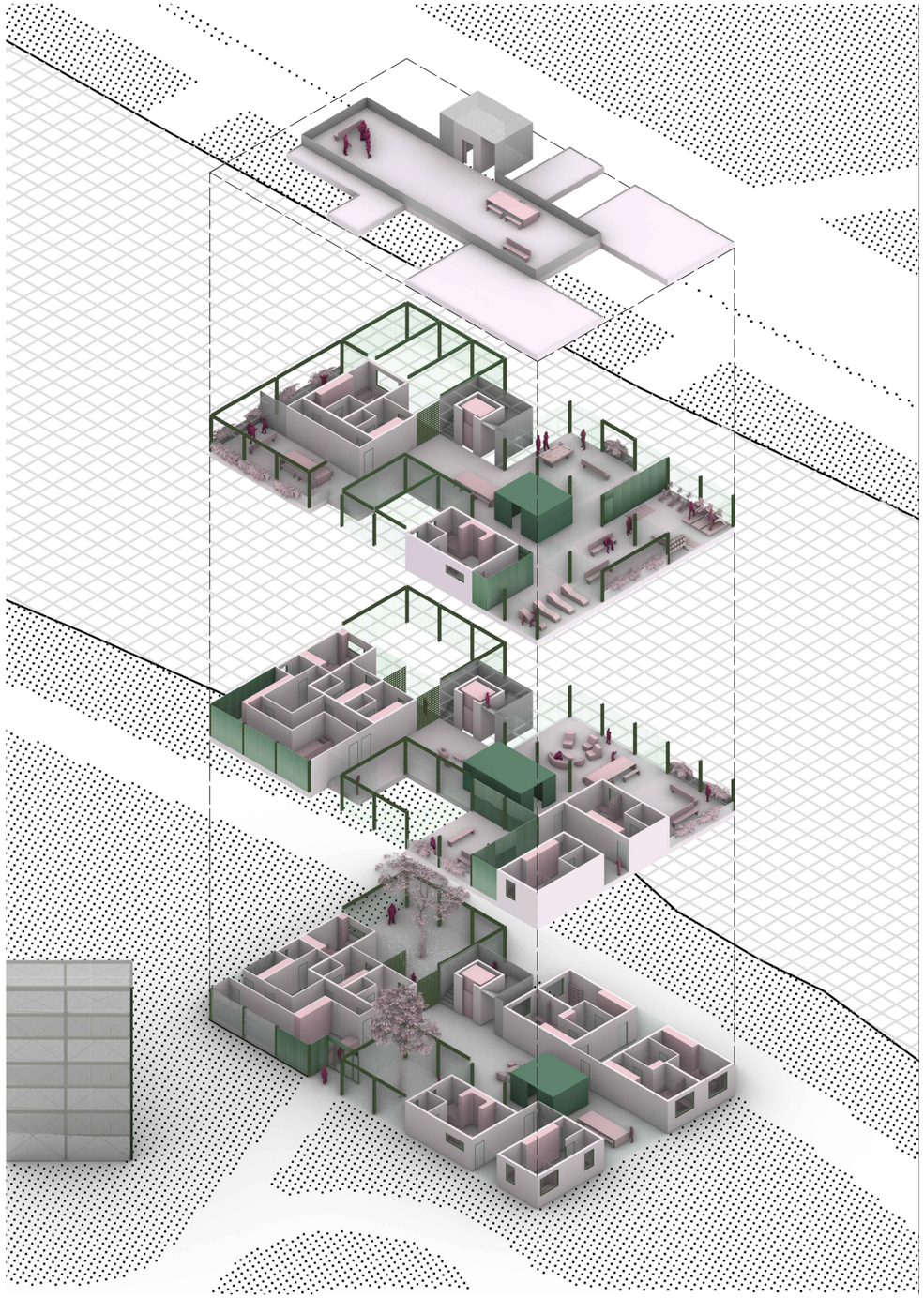
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ (ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ)

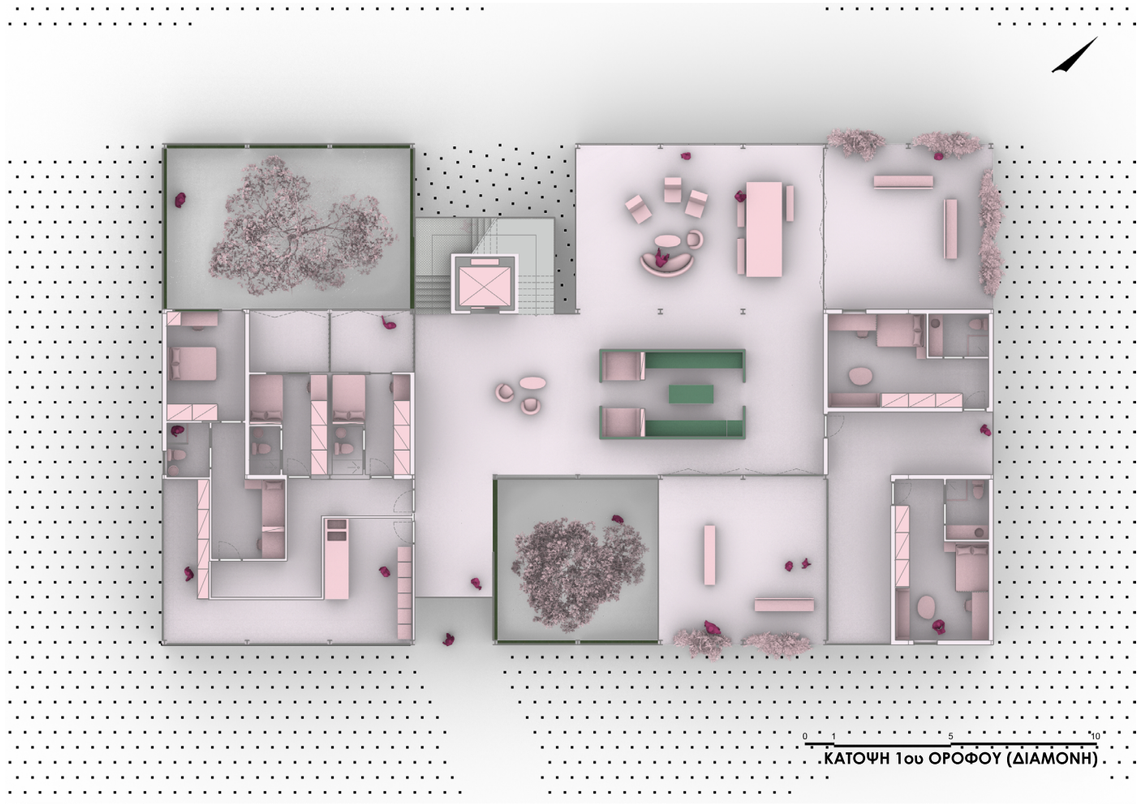

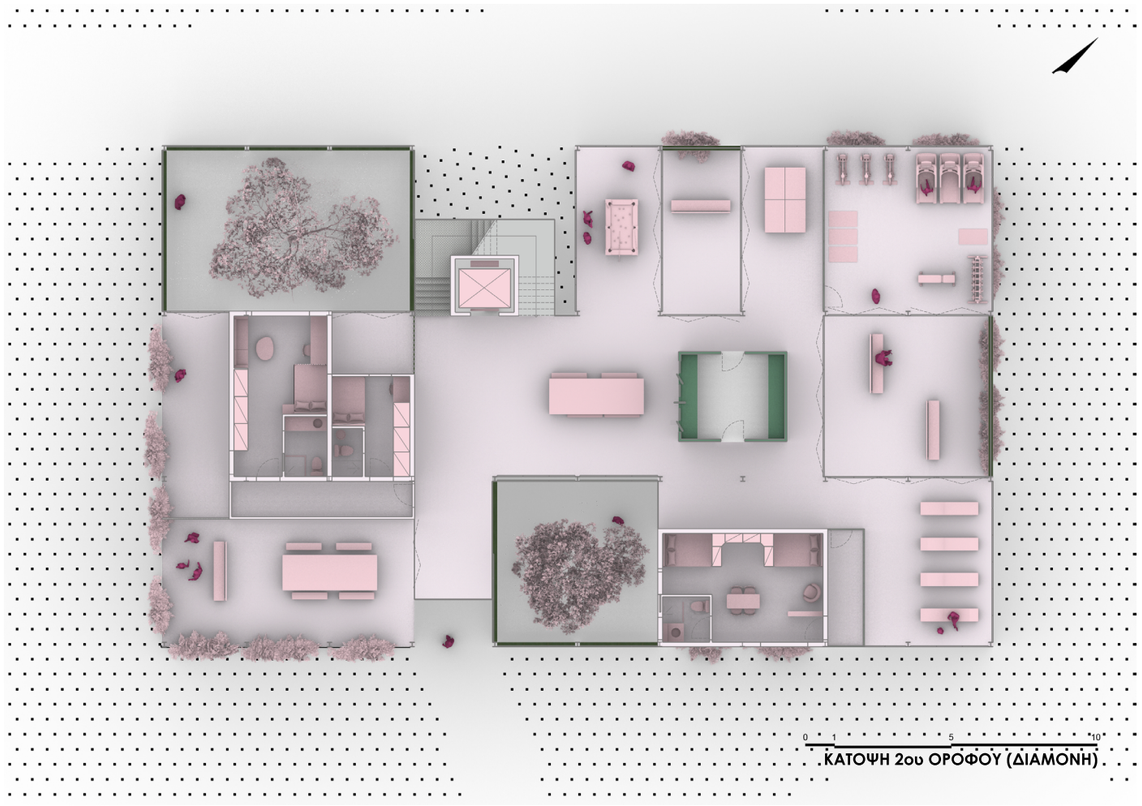
Το κτίριο της Διαμονής παίζει με την έννοια του καθαρού ορθογωνίου από το οποίο αφαιρούνται κομμάτια. Αυτή η αφαίρεση και μετάβαση μεταξύ κενού και πλήρους έρχεται να δημιουργήσει εξωτερικούς καθιστικούς χώρους. Ως κτίριο έχει δυνατότητα να στεγάσει 21 έως 40 άτομα μέσα σε 5 τυπολογίες.

Στην κάτοψη η κίνηση κινείται κυκλικά γύρω από κεντρικές εστίες κοινωνικοποίησης. Η κουζίνα και το καθιστικό επικρατούν ανάμεσα στα δωμάτια. Η πρώτη στην λογική του “box in a box”, με την τραπεζαρία συνήθως να τοποθετείται εκτός αυτής. Μικροεστίες κοινωνικοποίησης είναι επίσης οι χώροι παιχνιδιών και γυμναστικής όπως το μπιλιάρδο και το πίνγκ πόνγκ.

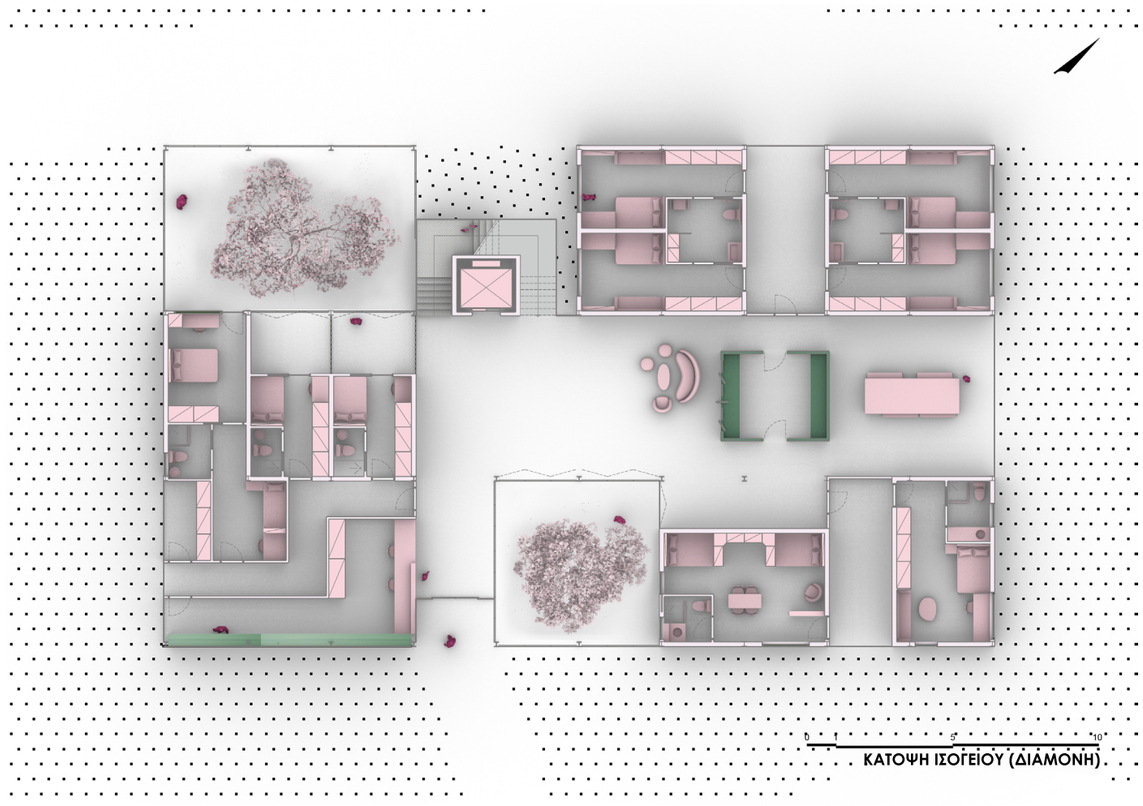

0
1
5
10
ΚΑΤΟΨΗ 1ου ΟΡΟΦΟΥ (ΔΙΑΜΟΝΗ)

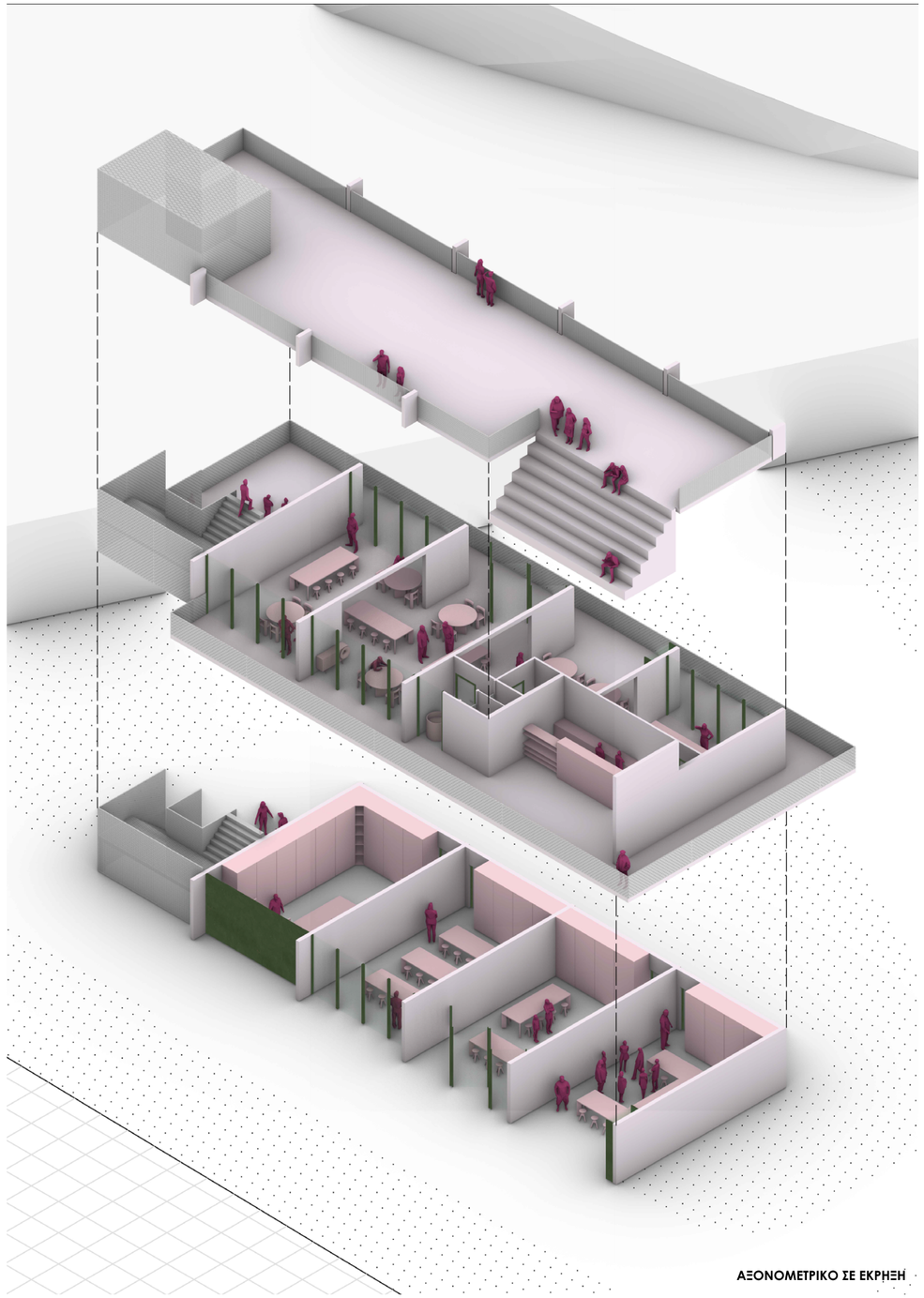

ΚΑΤΟΨΗ 2ου ΟΡΟΦΟΥ (ΔΙΑΜΟΝΗ)

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ (ΔΙΑΜΟΝΗ)

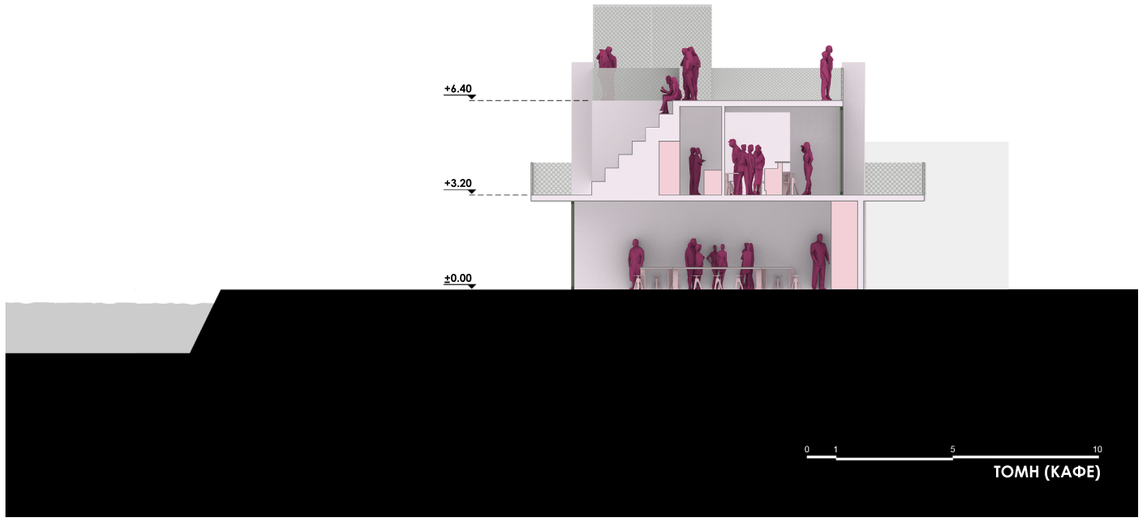

0
1
5
10
ΑΝΩ ΟΨΗ (ΔΙΑΜΟΝΗ)

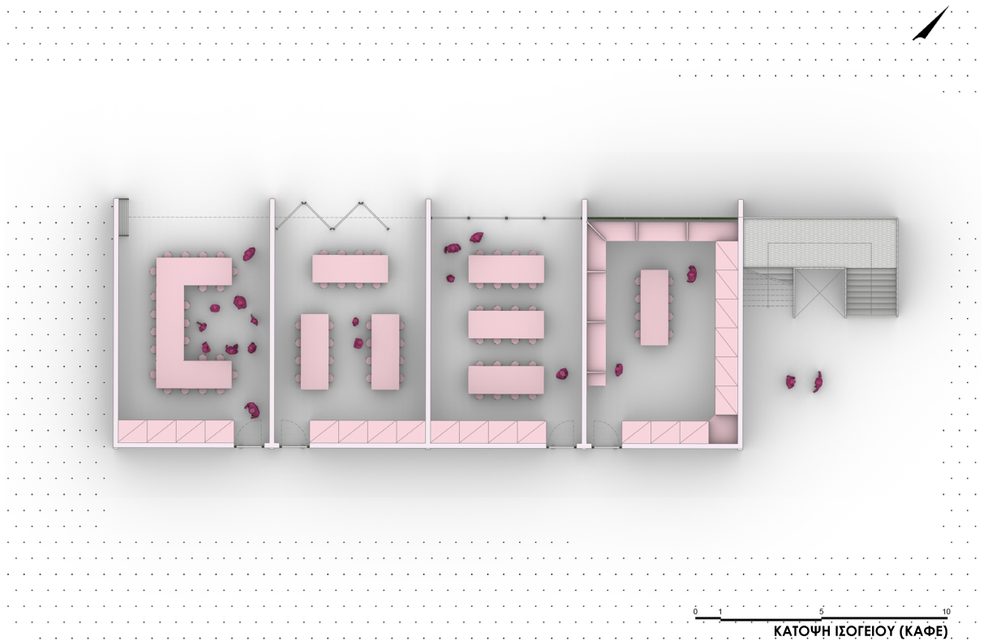
ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΣΕ ΕΚΡΗΞΗ

Στο βορειοανατολικό άκρο της παρέμβασης βρίσκεται το Καφέ. Το καφέ φιλοξενεί χώρο εστίασης και χώρο εργαστηρίων. Στο ισόγειο υπάρχουν τρείς αίθουσες εργαστηρίων και ένας αποθηκευτικό χώρος. Ανεβαίνοντας στον όροφο παρατηρεί κανείς έναν διαμπερή χώρο με καδραρίσματα της θέας προς το ποτάμι μέσα από χαράξεις που παίρνουν τη μορφή τοίχων.

Ένας περιμετρικός πρόβολος επιτρέπει στην πρόσβαση στις κερκίδες που ακουμπάνε στο παρασκευαστήριο. Οι κερκίδες επιτρέπουν την διαγώνια σύνδεση με το βατό δώμα, καθώς και επιπλέον καθιστικό χώρο εν είδη παρατηρητηρίου εκτός του κτιρίου. Στην συγκεκριμένη περίπτωση «οθόνη» γίνεται η πόλη του Βερολίνου.

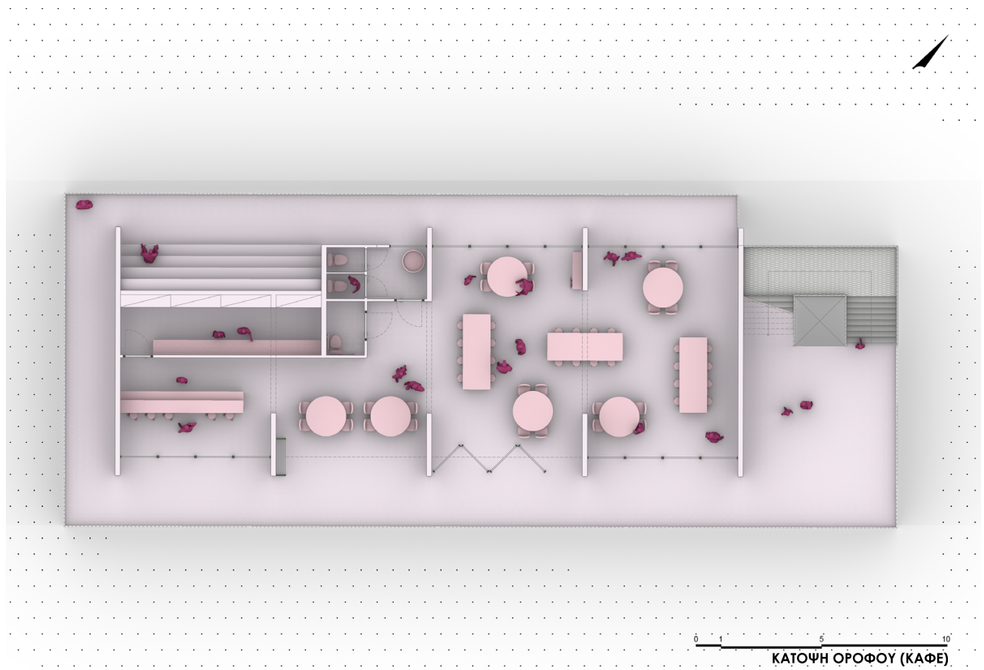

ΤΟΜΗ (ΚΑΦΕ)

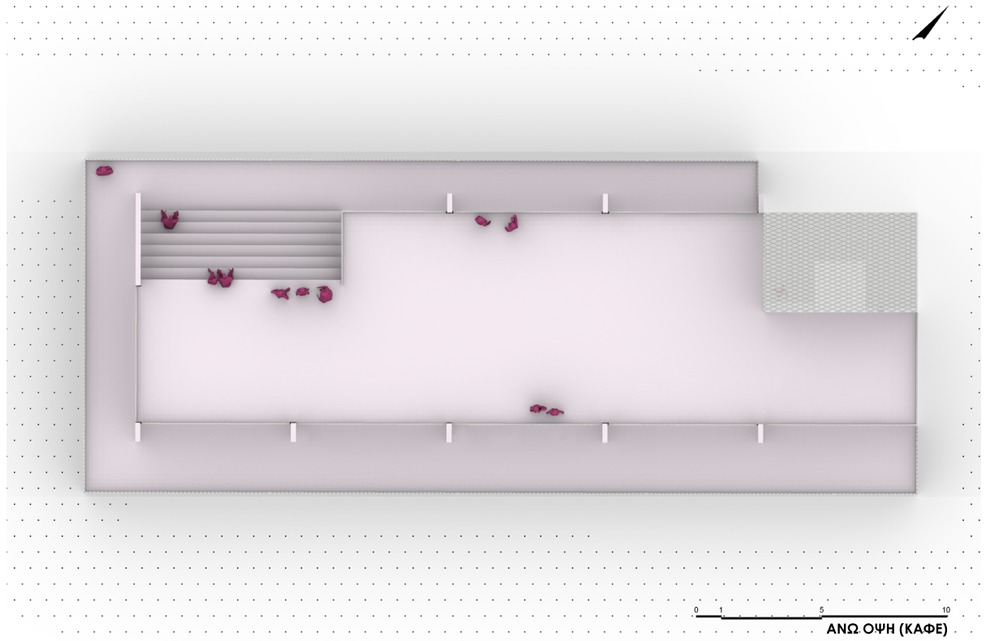

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ (ΚΑΦΕ)

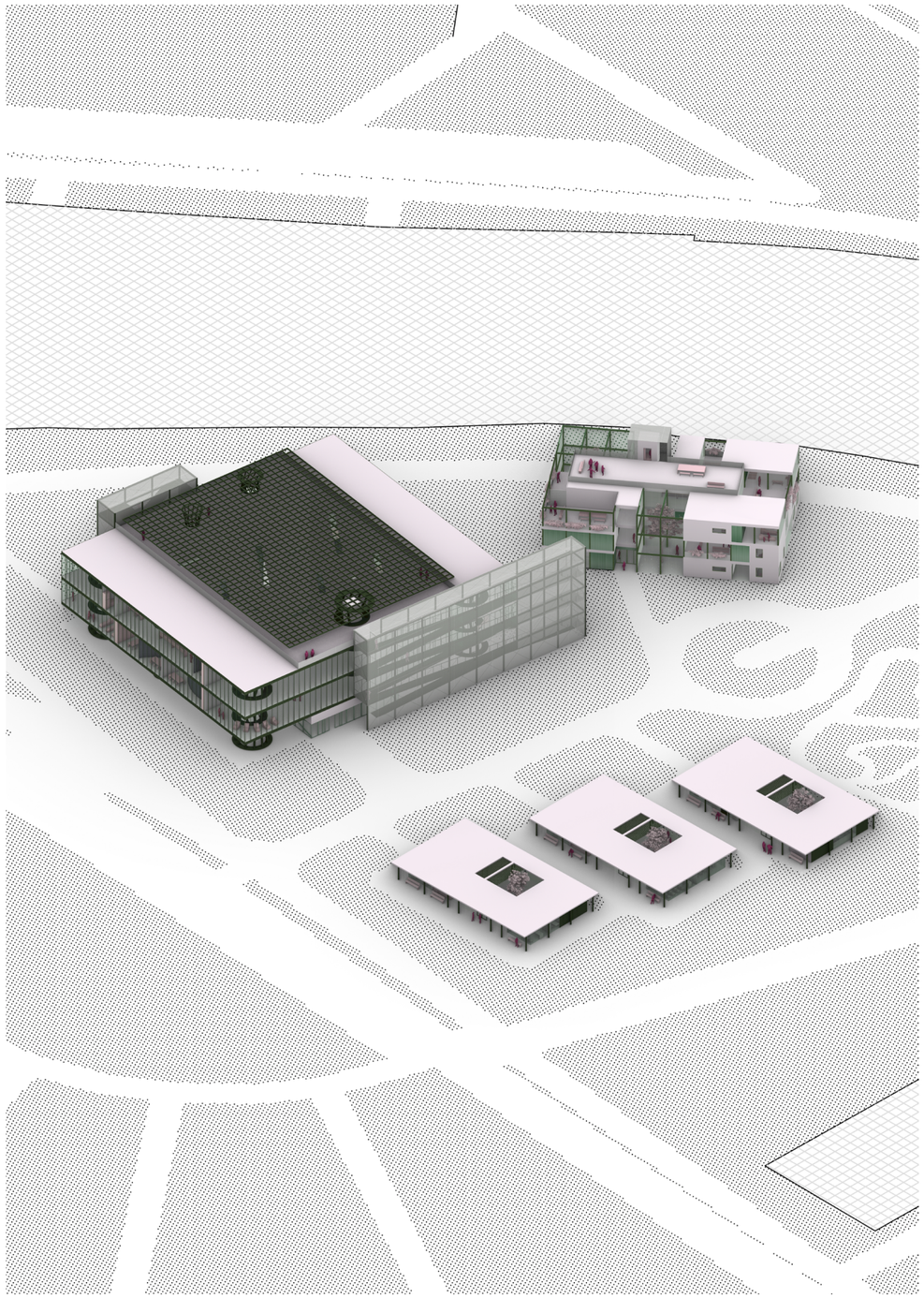

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ (ΚΑΦΕ)

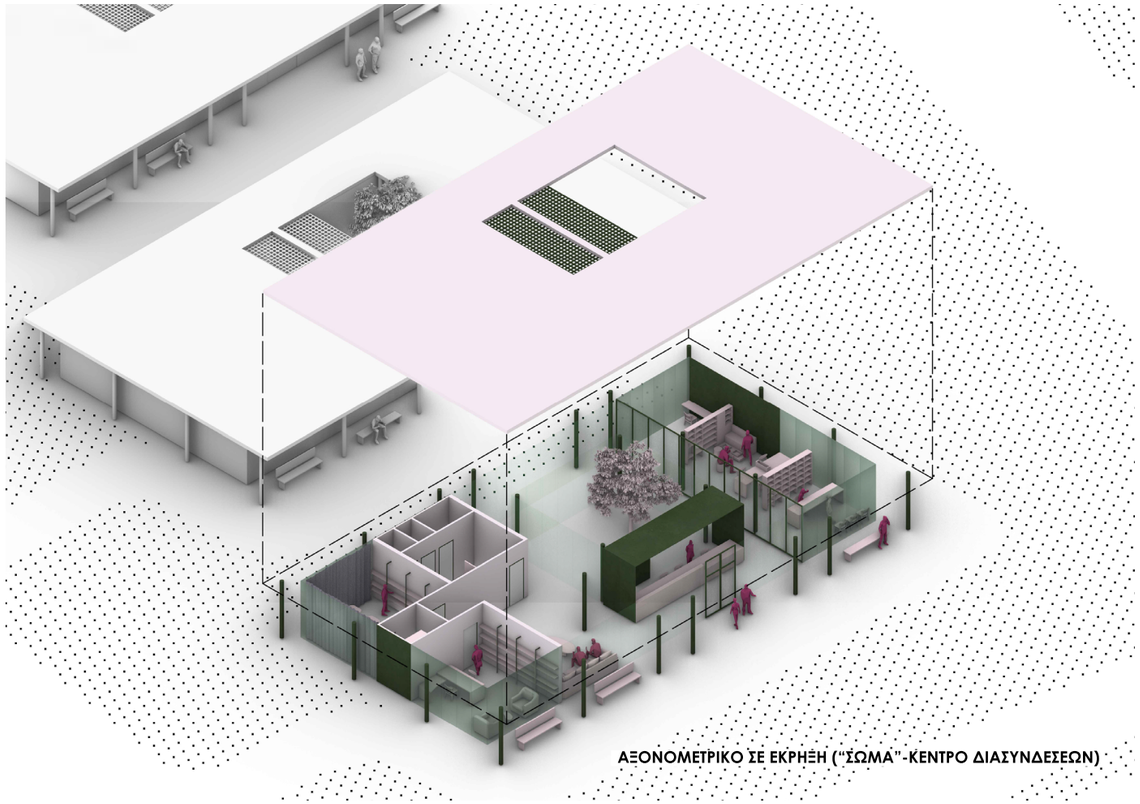

ΑΝΩ ΟΨΗ (ΚΑΦΕ)

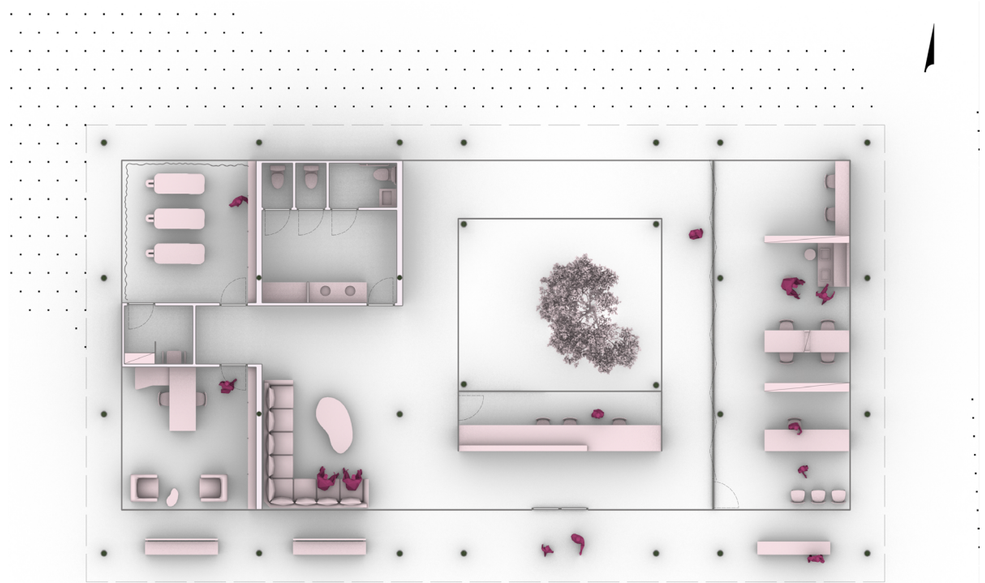
Η τριλογία του Κέντρου Διασυνδέσεων αποτελείται από τις τρεις μονάδες: Σώμα, Ψυχή και Μυαλό. Στο Σώμα φιλοξενούνται λειτουργίες που αφορούν την επιβεβαίωση φύλου ως προς την εξωτερική εμφάνιση. Η διαδρομή κάθε τρανς και μη δυαδικού ατόμου προς την επιβεβαίωση του φύλου του είναι διαφορετική και δεν υπάρχει ένας «μοναδικός, σωστός τρόπος». Ανάλογα με το πως αντιλαμβάνεται το άτομο το φύλο του, τους στόχους που θέτει για την έκφραση του φύλου του και τη σχέση που έχει με το σώμα του. Στο Σώμα συναντώνται υπηρεσίες περιποίησης νυχιών, κομμωτήριο και γενικές υπηρεσίες αισθητικής όπως αποτρίχωση και καλλυντικές θεραπείες. Τέλος, στο γραφείο Φωνοθεραπείας, παρέχεται εξατομικευμένη θεραπεία που στοχεύει στην επεξεργασία της φωνής, βοηθώντας τα άτομα να μάθουν να ανεβάζουν ή να χαμηλώνουν τον τόνο της φωνής τους κατά την ομιλία.

Η δεύτερη μονάδα του Κέντρου Διασυνδέσεων είναι η Ψυχή. Εκεί συναντά κανείς υπηρεσίες ψυχοθεραπείας. Από αριστερά προς τα δεξιά υπάρχει το δωμάτιο παιδοψυχολογίας, δύο ιδιωτικά δωμάτια ατομικής ψυχοθεραπείας, ένα δωμάτιο ψυχιατρικής θεραπείας και δύο δωμάτια για τους θεραπευτές είτε για ενημέρωση του αρχείο τους είτε για διαδικτυακές συνεδρίες. Τέλος, στα δεξιά, τοποθετείται το δωμάτιο ομαδικών συνεδριών. Στο συγκεκριμένο υπάρχει και η δυνατότητα διεξαγωγής ερευνών, καθώς το δωμάτιο αυτό συνδέεται με ανακλαστικό υαλοπίνακα (one-way glass) με άλλο δωμάτιο όπου ερευνητές μπορούν –με τη συγκατάθεση των συμμετεχόντων– να διεξάγουν έρευνες προαγωγή γενικής και ακαδημαϊκής γνώσης. Είναι σημαντικό για την κοινότητα να συνεχίσει –ή να αρχίσει– η συζήτηση για τα μέλη της. Με την διεξαγωγή ερευνών επωφελούνται τα άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας μέσω της συνεργασίας με τον επιστημονικό κλάδο, που συχνά σημαίνει και γεφύρωση με τον απλό λαό.
Η τρίτη και τελευταία μονάδα ονομάζεται Μυαλό και φιλοξενεί λειτουργίες που έρχονται να υποστηρίξουν με νομικά και πρακτικά εργαλεία τα άτομα της κοινότητας. Σε αυτό το κτίριο βρίσκεται γραφείο νομικής υποστήριξης και γραφείο εύρεσης εργασίας, χώρος υπολογιστών και δωμάτιο εθελοντών για τις διάφορες δράσεις και εκδηλώσεις του Third Space.
Η εξειδικευμένη νομική υποστήριξη αφορά τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ προσώπων, όπως ο γάμος και το σύμφωνο συμβίωσης, η υιοθεσία τέκνων και η αναγνώριση γονεϊκότητας, η νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου, καθώς και η προστασία από διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή έκφρασης φύλου και χαρακτηριστικών φύλου.
Στο ίδιο μήκος κύματος το γραφείο εύρεσης εργασίας απασχολείται με την ένταξη των ατόμων στον εργασιακό κλάδο, σε μία παράλληλη προσπάθεια καταπολέμησης των έμφυλων και άλλων διακρίσεων που δέχονται τα ΛΟΑΤΚΙ+ –και δη τα τρανς άτομα– από κοινωνικά παγιωμένες ομοφοβικές/τρανσφοβικές και ετεροκανονικές αντιλήψεις. Αξίζουν να αντιμετωπίζονται με σεβασμό και να έχουν πρόσβαση στις ίδιες ευκαιρίες και τη σταθερότητα που αξίζει οποιοδήποτε άτομο χωρίς διακρίσεις.

ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΣΕ ΕΚΡΗΞΗ ("ΣΩΜΑ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

ΚΑΤΟΨΗ ("ΣΩΜΑ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ ("ΣΩΜΑ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

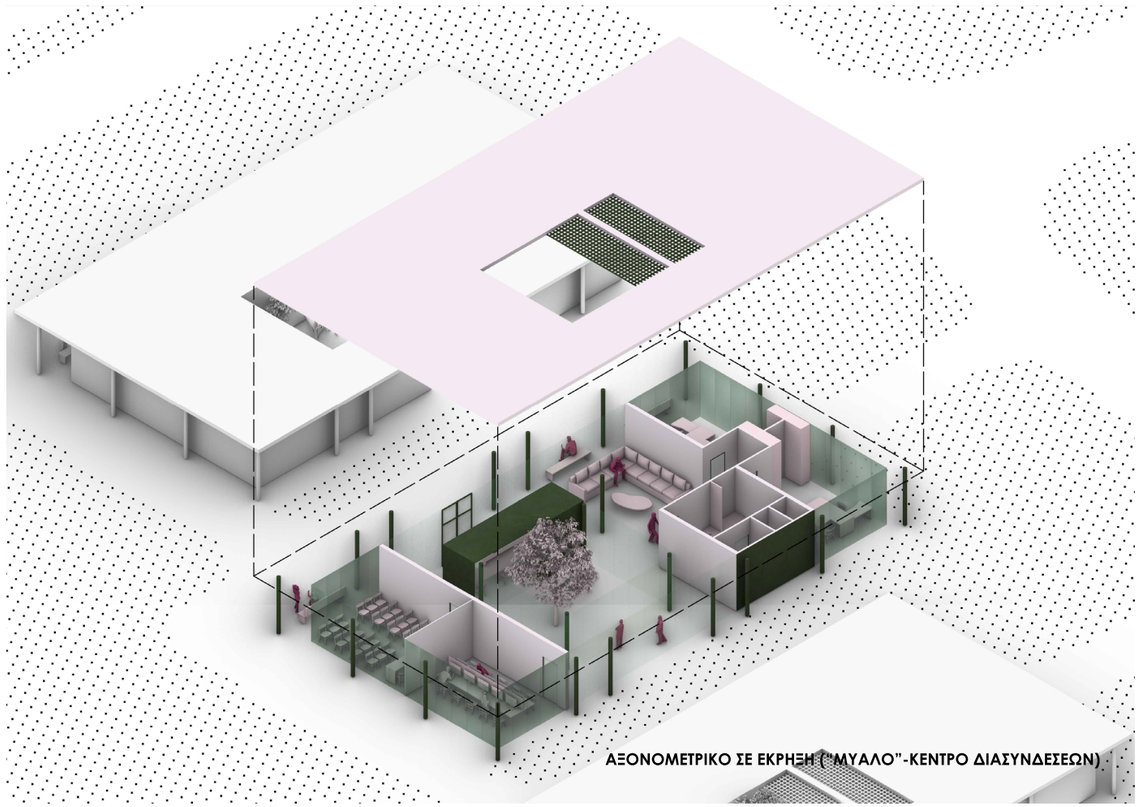
ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΣΕ ΕΚΡΗΞΗ ("ΨΥΧΗ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

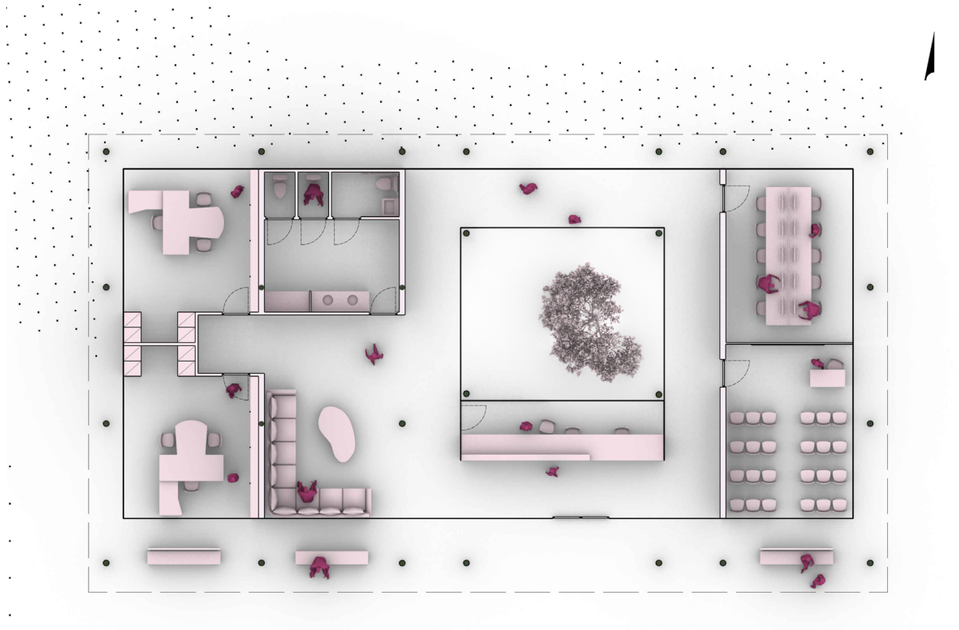

ΚΑΤΟΨΗ ("ΨΥΧΗ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

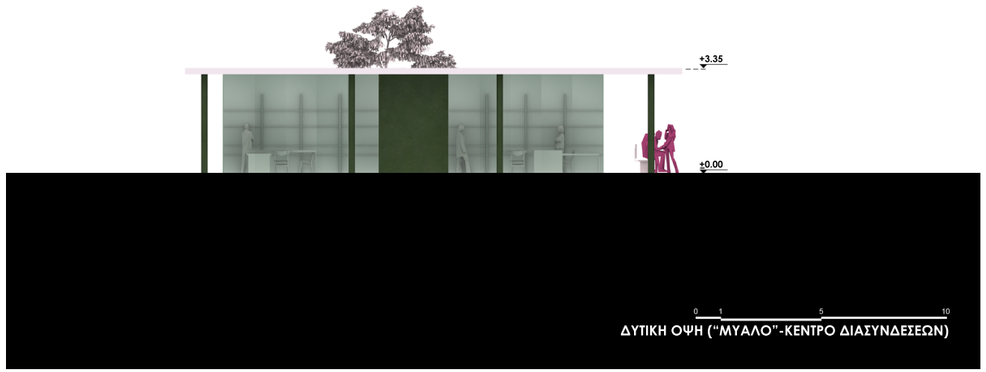

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ ("ΨΥΧΗ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

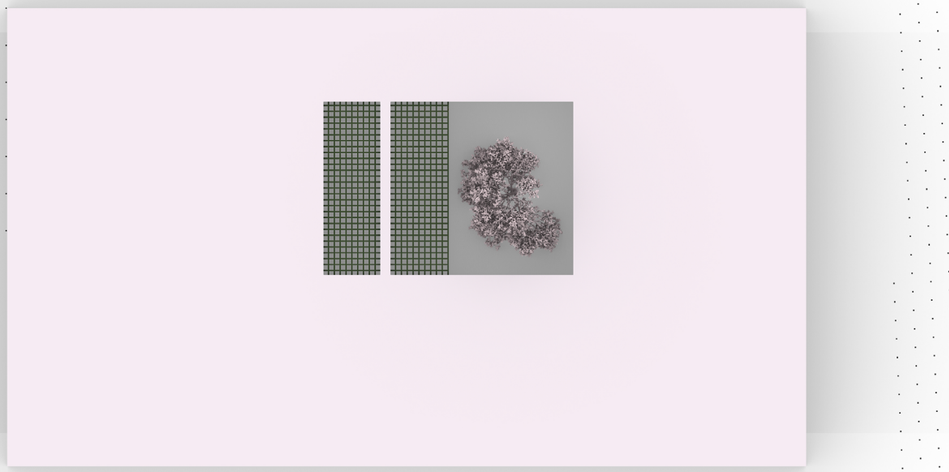
ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΣΕ ΕΚΡΗΞΗ ("ΜΥΑΛΟ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

ΚΑΤΟΨΗ ("ΜΥΑΛΟ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ ("ΜΥΑΛΟ"-ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

0 1 5 10

ΑΝΩ ΟΨΗ (ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ)

ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+)

Ακρωνύμιο που χρησιμοποιείται για την κοινότητα των Λεσβιών (Lesbian), των Ομοφυλόφιλων (Gay), των Αμφιφυλόφιλων (Bisexual), των Τρανς (Trans), των Κουίρ (Queer) και των Ίντερσεξ (Intersex). Το «+» αναφέρεται στα άτομα που αποτελούν μέλη της κοινότητας αλλά το ΛΟΑΤΚΙ δεν αντικατοπτρίζει πλήρως την ταυτότητά τους. Ο όρος επίσης αναφέρεται στο πολιτικοκοινωνικό κίνημα, το οποίο διεκδικεί δικαιώματα όπως ισονομία, ισότητα και κατάργηση των διακρίσεων.

Δυαδικότητα του Φύλου (Gender binary)

Η παραδοχή ότι υπάρχουν μόνο δύο φύλα: άντρας και γυναίκα. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή δεν μπορούν να υπάρχουν άτομα που αυτοπροσδιορίζονται με ρευστά ή μη-δυαδικά (non-binary) φύλα.

Δυαδικό Μοντέλο του Σεξουαλικού Προσανατολισμού
(Binary Model of Sexual Orientation)

Ο διαχωρισμός του σεξουαλικού προσανατολισμού σε δύο, και μόνο δύο, κατηγορίες: τον ετερόφυλο και τον ομόφυλο. Η άποψη αυτή αποκλείει τα άτομα που έλκονται από περισσότερα του ενός φύλα (bi/pan), καθώς και τα άτομα που δεν βιώνουν ρομαντική ή σεξουαλική έλξη (asexual και aromantic, αντίστοιχα).

Ετεροκανονικότητα (Heteronormativity)

Με τον όρο ετεροκανονικότητα αναφερόμαστε στην κοινωνικά επιβαλλόμενη δυαδικότητα του φύλου, δηλαδή ότι οι άνθρωποι χωρίζονται σε διακριτέα και συμπληρωματικά φύλα (άνδρας-γυναίκα) με φυσικούς ρόλους στη ζωή, πρεσβεύοντας ότι η ετεροφυλοφιλία είναι ο μοναδικός φυσιολογικός και αποδεκτός σεξουαλικός προσανατολισμός.

Σεξουαλικός προσανατολισμός/Σεξουαλικότητα
(Sexual Orientation/Sexuality)

Ο τρόπος, με τον οποίο, το άτομο βιώνει συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άλλα άτομα και η ικανότητα να διατηρεί προσωπικές ή/και σεξουαλικές σχέσεις με τα άτομα αυτά. Η Σεξουαλική Ταυτότητα (Sexual Identity) είναι ο τρόπος με τον οποίο το άτομο βιώνει και αυτοπροσδιορίζει τη σεξουαλικότητά του.

Ρομαντικός Προσανατολισμός
(Romantic Orientation)

Αντίστοιχος με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, ο όρος εστιάζει στη συναισθηματική-ρομαντική διάσταση, δηλαδή το φύλο των ατόμων από τα οποία έλκεται ρομαντικά κάποιο άτομο και είναι πιθανό να τα ερωτευτεί ή/και να συνάψει ερωτική σχέση μαζί τους. Ο ρομαντικός και σεξουαλικός προσανατολισμός ενός ατόμου δεν ταυτίζονται απαραίτητα.

Κουίρ (Queer)

Ο όρος αυτός αναφέρεται σε ανθρώπους που η συνείδηση του εαυτού τους βρίσκεται μακριά από τις νόρμες της ετεροκανονικότητας και της διπολικής αντίληψης για το φύλο. Αναφέρεται, επίσης, σε μια ριζοσπαστική, εναλλακτική θεώρηση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας ή έκφρασης φύλου ως σημαντικών πεδίων αυτοπροσδιορισμού, ψυχικών και αισθητικών. Με αυτή την έννοια, το ποιος είναι queer ορίζεται σε σχέση μάλλον με έναν τρόπο αντίληψης παρά με συγκεκριμένες πρακτικές. Χρησιμοποιείται συχνά από άτομα που δεν αποδέχονται τις παραδοσιακές έννοιες φύλων και σεξουαλικότητας και δεν ταυτίζονται/καλύπτονται με κάποιο από τους υπόλοιπους όρους του ακρωνυμίου ΛΟΑΤΙ+. Ο όρος αυτός, εν δυνάμει, εκφράζει ως όρος ομπρέλα όλα τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Αλλοσεξουαλικότητα (Allosexuality)

Άτομα που βιώνουν σεξουαλική έλξη από άλλα άτομα (π.χ. gay, bi, straight, pan, κ.τ.λ.)

Ασέξουαλ (Asexual/Ace)

Ένα άτομο το οποίο βιώνει λίγη ή καθόλου σεξουαλική έλξη προς άλλα άτομα.
Η ασεξουαλικότητα συνήθως αντιμετωπίζεται ως φάσμα (asexual/ace spectrum) στο οποίο περιλαμβάνεται το asexuality στο ένα άκρο, το gray-asexuality (ή graysexuality) στο μέσο, και το (allo)sexuality στο άλλο άκρο. Η ασεξουαλικότητα δεν είναι το ίδιο με την χαμηλή λίμπιντο, η οποία μπορεί να προκληθεί από σωματικά ή ψυχικά αίτια, ούτε είναι η ίδια με τη συνειδητή καταστολή των σεξουαλικών επιθυμιών. Τα ασεξουαλικά άτομα δεν είναι απαραίτητα και αρομαντικά.

Αρομαντική-ός-ό (Aromantic)

Άτομο που δεν βιώνει ρομαντική/συναισθηματική έλξη προς άλλα άτομα και έχει χαμηλό ή μηδαμινό ενδιαφέρον για οποιαδήποτε ερωτική σχέση και το να ερωτευτεί.

Ετεροφυλόφιλη-ος-ο (Straight)

Ένα άτομο το οποίο αισθάνεται συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άτομα του άλλου φύλου. Ο όρος αυτός βασίζεται στην αποδοχή της δυαδικότητας του φύλου, εξού και η χρήση του συνθετικού «έτερο-».

Αμφιφυλόφιλη-ος-ο (Bisexual)

Ένα άτομο το οποίο αισθάνεται συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς δύο φύλα ή περισσότερα. Πολύ συχνά, χρησιμοποιείται ως όρος ομπρέλα για να περιγράψει διάφορες μορφές πολυσεξουαλικότητας.

Γκέι/Ομοφυλόφιλη-ος-ο (Gay/Homosexual)

Ένα άτομο το οποίο αισθάνεται συναισθηματική ή/και σεξουαλική έλξη προς άτομα του ίδιου φύλου. Ο όρος γκέι χρησιμοποιείται κυρίως για άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως άνδρες (αρρενωπότητες) και αισθάνονται συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άνδρες (αρρενωπότητες), αν και χρησιμοποιείται γενικότερα και ως όρος-ομπρέλα για τα άτομα που ανήκουν στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, καθώς ήταν από τους πρώτους που έγιναν ορατοί δημόσια, χρησιμοποιήθηκε έντονα σε κινήματα δικαιωμάτων και είναι γλωσσικά απλός και εύχρηστος.

Ελάχιστοι άνθρωποι θα χρησιμοποιήσουν τον όρο «ομοφυλόφιλος/η» για να περιγράψουν τον εαυτό τους στην κοινότητα των νέων.

Λεσβία (Lesbian)

Ένα άτομο το οποίο αυτοπροσδιορίζεται ως γυναίκα (θηλυκότητα) και αισθάνεται συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς γυναίκες (θυληκότητες).

Πολυσέξουαλ (Polysexual)

Ένα άτομο το οποίο αισθάνεται συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άτομα περισσοτέρων του ενός φύλου.

Πανσέξουαλ (Pansexual)

Ένα άτομο το οποίο αισθάνεται συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άτομα όλων των πιθανών ταυτοτήτων φύλου και βιολογικών φύλων. Τα άτομα αυτά συχνά δηλώνουν πως το βιολογικό φύλο ή/και η ταυτότητα φύλου ενός ατόμου είναι ασήμαντες παράμετροι στον καθορισμό του αν και κατά πόσο θα βιώσουν έλξη προς το άτομο αυτό. Εναλλακτικά, μπορεί να χρησιμοποιήσουν τον όρο gender blind, δηλαδή ότι είναι «τυφλά» ως προς το θέμα του φύλου.

Πολυσυντροφικότητα (Polyamory)

Μοντέλο σχέσης κατά το οποίο μια ρομαντική ή/και σεξουαλική σχέση είναι ανοιχτή και επιτρέπει στα μέλη της να συνάπτουν ρομαντικές ή/και σεξουαλικές σχέσεις με περισσότερα άτομα ταυτόχρονα, τα οποία μπορεί να ενσωματωθούν στο αρχικό σχήμα της σχέσης (οδηγώντας σε σχέσεις με 3 ή παραπάνω μέλη) ή να εμπλέκονται μόνο με ένα από τα μέλη της. Η πολυσυντροφικότητα βασίζεται ιδεολογικά στην αποβολή της κτητικότητας, την ειλικρίνεια, το μοίρασμα και τη συναισθηματική εγγύτητα των μελών της.

Πολυγαμία (Polygamy)

Παραδοσιακά χρησιμοποιείται για να περιγράψει το φαινόμενο ένα άτομο να διάγει παραπάνω από έναν έγγαμο βίο την ίδια χρονική περίοδο. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για άτομα που έχουν ειλικρινείς και συναινετικές σεξουαλικές σχέσεις με παραπάνω από έναν/μία σύντροφο.

Εγωδυστονικός Σεξουαλικός Προσανατολισμός (Egodystonic sexual orientation)

Διαγνωστική κατηγορία του DSM-III (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 3rd Edition) και του ICD-10 (International Classification of Diseases, 10th Revision). Η κατηγορία έχει αφαιρεθεί πλήρως στο DSM-V, καθώς χρησιμοποιήθηκε ιστορικά για να νομιμοποιήσει θεραπείες "αλλαγής" προσανατολισμού, αγνόησε τον ρόλο της κοινωνικής πίεσης, της ομοφοβίας και του στίγματος και μετέφερε το πρόβλημα στο άτομο αντί στο κοινωνικό πλαίσιο. Το εγχειρίδιο διευκρινίζει πως ο όποιος σεξουαλικός προσανατολισμός δεν αποτελεί καθ' αυτόν διαταραχή και θεωρεί πως διαταραχή υπάρχει στην περίπτωση που το άτομο βιώνει κάποιας μορφής δυσφορία ή επιθυμία αλλαγής του σεξουαλικού του προσανατολισμού (εξού και ο όρος εγω-δυστονικός, δηλαδή προκαλεί δυστονία στο εγώ). Η ψυχολογική επιστήμη σήμερα εστιάζει στη μείωση της δυσφορίας μέσω αποδοχής, όχι μέσω «διόρθωσης».

Βιολογικό Φύλο (Sex)

Ορίζεται ως το σύνολο εκείνο των βιολογικών χαρακτηριστικών όπως είναι πρωτογενώς (μεταξύ άλλων) οι γονάδες, τα φυλετικά χρωμοσώματα, οι ορμόνες, τα εσωτερικά και τα εξωτερικά γεννητικά όργανα τα οποία χρησιμοποιούνται για να αναθέσουν σε ένα άτομο το φύλο κατά τη γέννηση από την ιατρική κοινότητα. Το βιολογικό φύλο αναφέρεται και καλύπτει όλη την ποικιλία καταστάσεων, εκ των οποίων συνηθέστερες είναι η θηλυκή (π.χ. κόλπος, κλειτορίδα, ΧΧ χρωμοσώματα, ανάπτυξη στήθους κλπ) και η αρσενική (π.χ. πέος, όρχεις, ΧΥ χρωμοσώματα κλπ), αλλά και όλες τις υπόλοιπες καταστάσεις που αφορούν τα intersex άτομα. Κάποια άτομα αποδομούν την έννοια του βιολογικού φύλου, και κάνουν λόγο μόνο για βιολογικά-ανατομικά χαρακτηριστικά.

Φύλο που αποδίδεται στη γέννα (Gender Assigned at Birth)

Το φύλο, τόσο κοινωνικά όσο και νομικά, που προσδίδεται κατά την γέννηση του ατόμου με βάση τα βιολογικά χαρακτηριστικά που εκλαμβάνονται ως κυρίαρχα.

Χαρακτηριστικά φύλου (Sex characteristics)

Αφορούν τα βιολογικά χαρακτηριστικά των φύλων. Χωρίζονται σε πρωτογενή (χρωμοσώματα, ορμονική δομή, εσωτερικά και εξωτερικά αναπαραγωγικά όργανα) και δευτερογενή (π.χ. τριχοφυΐα, φωνή, σκελετική δομή).

Κοινωνικό Φύλο (Gender)

Το κοινωνικό κατασκεύασμα που απαρτίζεται από ρόλους, συμπεριφορές, νόρμες, δραστηριότητες, συναισθήματα και χαρακτηριστικά (στάση σώματος, τρόπος κίνησης και ομιλίας, τρόπος σκέψης, χρήση γλώσσας, επάγγελμα, ντύσιμο, κομμώσεις κ.α.) που η εκάστοτε κοινωνία, κουλτούρα ή/και τάξη κάποιας δεδομένης ιστορικής περιόδου αποδίδει ως «τυπικά» της γυναίκας και του άνδρα (έχοντας ως βάση το μοντέλο της δυαδικότητας του φύλου). Το κοινωνικό φύλο είναι ως εκ τούτου άρρηκτα συνδεδεμένο με τις κοινωνικές προσδοκίες που συνδέονται με το αντιληφθέν ως βιολογικό φύλο των ατόμων. Οδηγεί σε συγκεκριμένους τρόπους που αντιλαμβάνεται το άτομο το σώμα του, στο πως διαμορφώνει τις συνθήκες ζωής του, πως εργάζεται, πως ερωτεύεται, πως κάνει σχέσεις και επικοινωνεί. Κατ' άλλους, το κοινωνικό φύλο είναι το μόνο φύλο ενός ατόμου.

Ταυτότητα Φύλου/Έμφυλη Ταυτότητα (Gender Identity)

Η ταυτότητα φύλου αναφέρεται στον ατομικό και εσωτερικό τρόπο που βιώνεται το κοινωνικό φύλο (gender) από κάθε άτομο και που μπορεί να συμπίπτει ή όχι με το αποδοθέν κατά τη γέννησή του φύλο.

Η ταυτότητα του φύλου δεν οφείλει να επιβεβαιώνει τα επικρατούντα κοινωνικά στερεότυπα και δεν καθορίζει ερωτικό-σεξουαλικό προσανατολισμό.

Έκφραση Φύλου (Gender Expression)

Η έκφραση φύλου αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους ένα άτομο εκδηλώνει αρρενωπότητα, θηλυκότητα ή άλλες έμφυλες συμπεριφορές και χαρακτηριστικά στο κοινωνικό σύστημα, και συγκεκριμένα το πώς εκφράζει σε τρίτα πρόσωπα το τρόπο με τον οποίο βιώνει την ταυτότητα φύλου του. Έκφραση φύλου αποτελούν χαρακτηριστικά όπως το χτένισμα, το ντύσιμο ή η κινησιολογία ενός ατόμου.
Η κοινωνική επιταγή θέλει την έκφραση φύλου να "συνάδει" με την ταυτότητα φύλου, δηλαδή έναν άντρα να έχει αρρενωπή έκφραση φύλου και μια γυναίκα να έχει θηλυκή έκφραση φύλου. Η έκφραση φύλου δεν ταυτίζεται πάντα με την ταυτότητα φύλου. Για παράδειγμα, κάποιο άτομο που έχει εκχωρηθεί αρσενικό στη γέννηση μπορεί να αυτοπροσδιορίζεται ως θηλυκό, αλλά να μην νιώθει ότι υπάρχει ασφαλής χώρος για να εκφράσει την γυναικεία ταυτότητα φύλου του. Έτσι, μπορεί να ζει στον κοινωνικό ρόλο ως αρσενικό και να παρουσιάζεται ως άνδρας, παρά την αίσθηση ψυχολογικής δυσφορίας που αισθάνεται.

Ταυτοφυλική-ός-ό (Cisgender/Cis)

Άτομο του οποίου η ταυτότητα φύλου δεν διαφέρει από το φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννησή του. Ο όρος χρησιμοποιείται ως αντίθετος του όρου τρανς.

Διεμφυλική-ός-ό (Transgender/Trans):

Είναι τα άτομα των οποίων το φύλο δεν συμβαδίζει με το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση, τρανς άντρες, τρανς γυναίκες και μη-δυαδικά (non-binary) άτομα. Ένας τρανς άτομο δεν χρειάζεται να προβεί σε διαδικασίες επαναπροσδιορισμού φύλου για να θεωρείται τρανς.

Ως τρανς γυναίκες προσδιορίζονται τα άτομα που τους έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση το αρσενικό φύλο, αλλά προσδιορίζονται και ζουν ως γυναίκες και ενίοτε τροποποιούν ή επιθυμούν να τροποποιήσουν το σώμα τους με ιατρική παρέμβαση ώστε να ταιριάζει με την ταυτότητα φύλου τους (επίσης συναντάται ο όρος Male To Female – MTF, αν και θεωρείται κακοποιητικός από πολλά τρανς άτομα).

Αντίστοιχα, το αντίθετο ισχύει για τους τρανς άνδρες με το φύλο που τους έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση να είναι το θηλυκό, αλλά προσδιορίζονται και ζουν ως άνδρες και ενίοτε τροποποιούν ή επιθυμούν να τροποποιήσουν το σώμα τους με ιατρική παρέμβαση ώστε να ταιριάζει με την ταυτότητα φύλου τους (Female To Male – FTM).

Τρανσέξουαλ (Transexual)

Όρος που αναφέρεται στα διαφυλικά άτομα, δηλαδή τα τρανς άτομα που προβαίνουν σε διαδικασίες επαναπροσδιορισμού φύλου. Ωστόσο είναι όρος που δεν χρησιμοποιείται πλέον λόγω αρνητικού στιγματισμού, και θα πρέπει να χρησιμοποιείται ο όρος τρανς. Υπάρχουν τρανς άτομα, συνήθως μεγαλύτερης ηλικίας, που χρησιμοποιούν αυτόν τον όρο. Σημαντικό είναι να γίνεται σεβαστή η επιθυμία ενός ατόμου να αυτοπροσδιορίζεται όπως θέλει.

Παρενδυτική-ός-ό (Transvestite)

Το άτομο που φοράει τακτικά ή περιστασιακά ρούχα που συνήθως σχετίζονται με το «αντίθετο» (με βάση το μοντέλο δυαδικότητας του φύλου) κοινωνικό φύλο του ατόμου, στα πλαίσια μιας συγκεκριμένης κοινωνίας. Το περιεχόμενο του όρου ταυτίζεται με αυτό του crossdresser, ωστόσο αποφεύγεται λόγω κοινωνικού και ιατρικού στίγματος, καθώς περιέχεται ως διαγνωστική κατηγορία (παρενδυσία-transvestism) στα εγχειρίδια ψυχικών διαταραχών. Επιπλέον, ο ελληνικοποιημένος όρος "τραβεστί" χρησιμοποιούνταν λανθασμένα για δεκαετίες για να χαρακτηρίσει τρανς άτομα. Ο όρος "τραβεστί" είναι τόσο κοινωνικά στιγματισμένος, που θα πρέπει να αποφεύγεται πάντα και είναι κακοποιητικός για τα περισσότερα τρανς άτομα, πλην αυτών που αυτοπροσδιορίζονται έτσι (συνήθως άτομα μεγάλης ηλικίας). Τα άτομα αυτά δεν είναι απαραίτητα τρανς. Ο όρος cross dresser δεν εμπίπτει στην ομπρέλα της ταυτότητας φύλου.

Διαφυλική-ός-ό (Intersex)

Ένας άτομο το οποίο γεννιέται με χαρακτηριστικά φύλου (όπως χρωμοσώματα, γεννητικά όργανα ή και ορμονική δομή) που δεν ανήκουν αυστηρά στην αρσενική ή θηλυκή κατηγορία ή ανήκουν και στις δύο κατηγορίες ταυτόχρονα. Ο όρος ίντερσεξ είναι ένας όρος ομπρέλα και αντιπροσωπεύει ένα φάσμα βιολογικών διαφοροποιήσεων σε σχέση με το φύλο. Πολύ συχνά, ίντερσεξ βρέφη και παιδιά, χειρουργούνται ή υφίστανται ορμονικές παρεμβάσεις για να αποκτήσουν πιο «αποδεκτά» έμφυλα χαρακτηριστικά από την κοινωνία. Ωστόσο, τέτοιες πρακτικές παραβιάζουν το δικαίωμα στη φυσική ακεραιότητα και αυτονομία και σε πολλές περιπτώσεις υπονομεύουν την σεξουαλική απόλαυση. Οι επεμβάσεις αυτές θεωρούνται από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων ως είδος βασανιστηρίου, ενώ οι ιατρικές έρευνες κατατείνουν στο γεγονός ότι είναι επιβλαβείς και σίγουρα μη-αναγκαίες.

Τα ίντερσεξ άτομα έχουν οποιονδήποτε σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα φύλου και έκφραση φύλου. Ο όρος Μεσοφυλική-ός-ο χρησιμοποιείται πολλές φορές λανθασμένα ως συνώνυμο της λέξης ιντερσεξ, παρότι αποτελεί υποκατηγορία του ιντερσεξ φάσματος. Παλαιότερα χρησιμοποιούνταν ο όρος ερμαφρόδιτος-η-ο αλλά πλέον δε χρησιμοποιείται και θεωρείται προσβλητικός.

Μη δυαδικά άτομα (non binary)/ Genderneutral/Genderqueer/Genderfluid

Είναι η ουδέτερη ή ρευστή έκφραση φύλου, που δεν μπορεί να ταυτοποιηθεί ούτε ως στερεοτυπικά «αρρενωπή» ή στερεοτυπικά «θηλυκή», άρα δεν εμπίπτουν στη δυαδικότητα του φύλου και την ετεροκανονικότητα. Συχνά χρησιμοποιείται στα ελληνικά ο όρος «φυλο-παράξενος», που μπορεί να είναι ακριβής ως μετάφραση, όμως δεν αποδίδει την πραγματική σημασία του όρου. Πολλά άτομα χρησιμοποιούν όρους για να περιγράψουν τους εαυτούς τους όπως, genderfluid, multigendered, gender nonconforming, two-spirit people κ.τ.λ. και άλλα αρνούνται να περιγράψουν το φύλο τους με οποιαδήποτε ταμπέλα, με το σκεπτικό πως καμιά λέξη δεν μπορεί να περιγράψει τη πολυπλοκότητα του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβάνονται το φύλο.

Agender

Ταυτότητα φύλου κατά την οποία το άτομο αισθάνεται ότι δεν έχει φύλο ή η απουσία ταυτότητας φύλου.

Ανδρόγυνη-ος-ο (Androgynous)

Όρος που χρησιμοποιείται για άτομα, η έκφραση φύλου των οποίων έχει έντονα τόσο τυπικά αρρενωπά όσο και τυπικά θηλυκά χαρακτηριστικά.

Genderfluid

Άτομο το οποίο βιώνει την ταυτότητα φύλου του ως ρευστή ή εναλλασσόμενη.

Drag King/Drag Queen

Τα άτομα που ντύνονται με τα ρούχα κάποιου από τα δύο κυρίαρχα φύλα με σκοπό την παρωδία της νόρμας των φύλων και της αμφισβήτησης της δυαδικότητας των φύλων, ή/και ως μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης.

Two-spirit

Ταυτότητα φύλου, κατά την οποία το άτομο νιώθει και άντρας και γυναίκα ταυτόχρονα. Ο όρος «two-spirit» (δύο πνεύματα) πρωτοχρησιμοποιήθηκε από ιθαγενείς της Βόρειας Αμερικής για άτομα που πίστευαν ότι μέσα τους ζούσαν και το ανδρικό και το γυναικείο πνεύμα ταυτόχρονα.

Δυσφορία Φύλου (Gender Dysphoria)

Ιατρικός και ψυχολογικός όρος που χρησιμοποιείται ως διαγνωστική κατηγορία στο DSM-V (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition) αντί της «Διαταραχής Ταυτότητας Φύλου» σε μια προσπάθεια περιορισμού του στίγματος που υφίστανται τα τρανς άτομα. Κριτήριο διάγνωσης για τη Δυσφορία Φύλου είναι η παρουσία κλινικά σημαντικής δυσφορίας που προκύπτει από την διαφορά ανάμεσα στην ταυτότητα φύλου που αποδίδει το άτομο στον εαυτό του και την ταυτότητα φύλου που του αποδίδουν τρίτα άτομα ή/και τα βιολογικά χαρακτηριστικά του σώματός του. Δεν αφορά την ταυτότητα φύλου αυτή καθ' αυτή, αλλά την ψυχική δυσφορία που μπορεί να προκύπτει από αυτή τη σύγκρουση, καθώς το να είσαι τρανς δεν είναι διαταραχή και το ζήτημα είναι μόνο η δυσφορία, όταν και αν υπάρχει. Δεν χρειάζεται κάποιος να έχει διάγνωση δυσφορίας φύλου για να είναι «έγκυρη» η ταυτότητά του και διάγνωση χρησιμοποιείται κυρίως για πρόσβαση σε φροντίδα (π.χ. ιατρική, νομική).

Επαναπροσδιορισμός Φύλου (Gender Reassignment)

Οι ιατρικές διαδικασίες διαμόρφωσης του σώματος στις οποίες προβαίνει ένα άτομο ώστε να εναρμονίσει την εικόνα του σώματός του με το βίωμά του. Αναφέρεται και ως «Διόρθωση/Αλλαγή Φύλου», όρος που πλέον αποφεύγεται ως κοινωνικά στιγματισμένος.

Φυλομετάβαση (Transition)

Είναι η διαδικασία που ακολουθεί ένα άτομο έτσι ώστε να αλλάξει τον τρόπο που το φύλο του παρουσιάζεται κοινωνικά ή/και ιατρικά ή/και νομικά. Κοινωνικά ακολουθώντας τις νόρμες και συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν το επιθυμητό κοινωνικό φύλο, ιατρικά μέσω ορμονοθεραπείας, επεμβάσεων επαναπροσδιορισμού φύλου κ.τ.λ, και νομικά αλλάζοντας το φύλο στα αντίστοιχα επίσημα έγγραφα. Αυτή η διαδικασία μπορεί να διαφέρει σημαντικά από άτομο σε άτομο.

-φοβία (-phobia)

Όροι όπως Αμφιφοβία(Biphobia), Ομοφοβία (Homophobia), Τρανσφοβία (Transphobia) που αναφέρονται στην ψυχολογική και κοινωνική προκατάληψη, στον παράλογο φόβο, στην έκφραση δυσφορίας, αποστροφής, μισαλλοδοξίας ή και μίσους, αλλά και στις διακρίσεις κατά των αμφισεξουαλικών, ομοφυλοφιλικών και τρανς αντίστοιχα προσώπων.

Εσωτερικευμένη -φοβία (Internalised -phobia)

Τα αρνητικά συναισθήματα που μπορεί να αναπτύξουν τα αμφιφυλόφιλα, ομοφυλόφιλα και τρανς άτομα προς τον εαυτό τους και προς άλλα άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως αμφιφυλόφιλα, ομοφυλόφιλα και τρανς. Προκύπτουν από την εσωτερίκευση των αρνητικών πεποιθήσεων τρίτων ατόμων ή της κοινωνίας ως προς αυτά τα άτομα.

Σεξισμός (Sexism)

Ο σεξισμός είναι η συστημική διάκριση και καταπίεση που υφίστανται όλα τα άτομα που δεν είναι άνδρες (και κυρίως οι γυναίκες και όσα άτομα διαβάζονται ως γυναίκες) με βάση το φύλο ή το σώμα τους και μόνο. Τον σεξισμό έχει γεννήσει η πατριαρχική δομή της κοινωνίας που βασίζεται στην ανωτερότητα του άνδρα και της αρρενωπότητας. Παράγωγα του σεξισμού αποτελούν η ομοφοβία, η αμφιφοβία και η τρανσφοβία. Ο σεξισμός αποτελεί ένα σύστημα καταπίεσης που είναι ενσωματωμένο στους κυρίαρχους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς θεσμούς και πολλές φορές δεν γίνεται αντιληπτός στις μικρότερες εκφάνσεις του.

Ετεροσεξισμός (Heterosexism)

Πεποίθηση πως η ετεροφυλοφιλία είναι ο μόνος φυσιολογικός σεξουαλικός προσανατολισμός, ανώτερη σε σχέση με τους άλλους σεξουαλικούς προσανατολισμούς, και συνοδεύεται από την πεποίθηση ότι όλοι οι άνθρωποι είναι αποκλειστικά ετεροφυλόφιλοι. Ο ετεροσεξισμός είναι άμεσα συνδεδεμένος με την ομοφοβία, διαφέρει όμως σημαντικά, καθώς αποτελεί ένα σύστημα καταπίεσης που είναι ενσωματωμένο στους κυρίαρχους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς θεσμούς.

Cis-σεξισμός (Cissexism)

Είναι η αντίληψη ότι τα ταυτοφυλικά (cis) άτομα είναι ανώτερα από τα διεμφυλικά (τρανς) άτομα, με αποτέλεσμα τα διεμφυλικά άτομα να υφίστανται διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων και των διακρίσεων που απαξιώνουν το σώμα ή και την έκφραση φύλου των διεμφυλικών ατόμων που δεν συμμορφώνονται με τη ταυτοφυλική νόρμα. Ο cis-σεξισμός αποτελεί ένα σύστημα καταπίεσης που είναι ενσωματωμένο στους κυρίαρχους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς θεσμούς. Φράσεις όπως "Οι σερβιτόροι είναι γυναικείο προϊόν" ή "Οι άντρες πρέπει να εξετάζουν τον προστάτη τους" είναι cis-σεξιστικές καθώς υπάρχουν άντρες με περίοδο και γυναίκες με προστάτη.

Coming out

Η αγγλική φράση "coming out" αναφέρεται στην ανακοίνωση/γνωστοποίηση που κάνει αυτοβούλως ένα άτομο για τον σεξουαλικό – ερωτικό προσανατολισμό του ή την ταυτότητα φύλου του.

Outing

Η αγγλική έκφραση «outing» αναφέρεται στην κοινοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου ενός προσώπου όταν γίνεται από τρίτους χωρίς τη συναίνεση του ιδίου του προσώπου. Συνήθως γίνεται με κακόβουλο τρόπο εν είδει «ξεμπροστιάσματος», έχει χαρακτηριστικά κακοποίησης, ενώ παραβιάζει τα προσωπικά δεδομένα του ατόμου.

Πηγές που αξιοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση της ορολογίας:

- Colour Youth. "Ορολογίες." Πρόσβαση 9 Σεπτεμβρίου, 2026. https://www.colouryouth.gr/terms/
- Κόκκαλη, Θάνη, και Δέσποινα Κρητικού. "Η Συσπείρωση της ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητας στο Αστικό Τοπίο: Μελετώντας το Ετεροκανονικό Τοπίο της Αθήνας." Ερευνητική Εργασία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 2024. Ιδρυματικό Αποθετήριο Ολυμπιάς (36970)
- Πάντειο Πανεπιστήμιο. "Ορολογία ΛΟΑΤΚΙ+." Πόροι & Πηγές. Πρόσβαση 9 Σεπτεμβρίου, 2026. https://loatkinet.panteion.gr/poroi-piges/orologia-loatki/

Σημειώσεις από την Ερευνητική Εργασία “Η Συσπείρωση της ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητας στο Αστικό Τοπίο: Μελετώντας το Ετεροκανονικό Τοπίο της Αθήνας” της Θάνης Κόκκαλης και Δέσποινας Κρητικού

Σελίδα 5
Οι σχέσεις και οι αλληλεπιδράσεις των ατόμων επηρεάζουν τη μορφή της πόλης αλλά και την κοινωνική της πραγματικότητα. Η φυσική συνεύρεση στην οικειοποίηση του χώρου από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες ορίζεται ως κοινωνική πολυσυλλεκτικότητα (Μαντουβάλου, 1996). [...] Παρά την πρόοδο της κοινωνίας σε σχέση με την απελευθέρωση της σεξουαλικότητας, τα άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας αναγκάζονται πολλές φορές να καταφεύγουν σε λιγότερο ασφαλείς χώρους για την ανάπτυξη και την έκφραση των κοινωνικών τους αναγκών.

Σελίδα 15
1.2.α Η κοινωνία και οι θεσμοί της είναι αυτά που καθιστούν ένα άτομο ευάλωτο και όχι η έμφυλη ταυτότητα ή/και η σεξουαλικότητά του.
1.2.β Η έννοια μειονότητα δεν ορίζει απαραίτητα μια ομάδα μικρότερη σε πλήθος σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό (αν και συχνά αυτό μπορεί να ισχύει), αλλά αναφέρεται στην απολαβή λιγότερων δικαιωμάτων και στην υποτιμητική αντιμετώπιση μιας ομάδας με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (Παπαθανασίου και Χρηστίδη, 2020).

Σελίδα 17
1.3.α Για παράδειγμα δεν απαιτείται η θεσμική απαγόρευση σε έναν χώρο για άτομα με αναπηρία, αρκεί να μην υπάρχουν οι κατάλληλες δομές που καθιστούν την πρόσβασή τους εφικτή.

Σελίδα 20
1.4 σύμφωνα με την επιστήμη της ανθρωπολογίας ο χώρος παράγεται τόσο υλικά όσο και πολιτισμικά.
[...]
με την μελέτη γύρω από το φύλο καταρρίφθηκε το δίπολο ιδιωτικό-δημόσιο αλλά και η σύνδεση του με το δίπολο γυναίκα-άνδρας.

Σελίδα 22
1.5 Οι χώροι όπου κινείται η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως ετεροτοπίες, αφού αντιμετωπίζονται ως κάτι μη κανονικό, ως κάτι διαφορετικό, ως κάτι ξένο από το σύνολο της κοινωνίας.

Σελίδα 25
2.1 «ο χώρος κατευθύνει και οργανώνει κοινωνικές σχέσεις στο βαθμό που διαιρεί την καθημερινή ζωή σε ιδιωτική και δημόσια σφαίρα και προσδιορίζει τις θέσεις που καταλαμβάνουν διάφορα άτομα και ομάδες

Σελίδα 29
2.3β Η πρώτη ομοφυλοφιλική και λεσβιακή οργάνωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων ιδρύθηκε στο Βερολίνο το 1897. Το Βερολίνο θεωρήθηκε από τη δεκαετία του 1920 gay πρωτεύουσα με το πρώτο καταγεγραμμένο gay village να αναπτύσσεται στη γειτονιά του Schöneberg. Σήμερα, γύρω από το gayborhood του Schöneberg λαμβάνουν μέρος μεγάλες ΛΟΑΤΚΙ+ εκδηλώσεις του Βερολίνου, όπως το “Lesbian and Gay City Festival”, την “East Berlin Leather and Fetish Week”, το “Folsom Europe” και το “Christopher Street Day” (CSD). Στην πόλη του Βερολίνου συναντάμε πολλές LGBTQI-friendly περιοχές με το Schöneberg να αποτελεί την πιο γνωστή queer συνοικία της πόλης και την Nollendorfplatz το κέντρο της gay σκηνής. Υπήρχαν κατά προσέγγιση 40 χώροι που απευθύνονταν σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα πριν από 100 χρόνια περίπου, ενώ σήμερα ο αριθμός αυτών έχει τουλάχιστον διπλασιαστεί. Η νυχτερινή ζωή του Schöneberg εκείνης της περιόδου, πέρα από την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, απευθύνονταν και σε άτομα με περιέργεια για το «μη κανονικό/ ασυνήθιστο». Οι επισκέπτες είχαν πρόσβαση σε bar, καμπαρέ και ballrooms όπου λάμβαναν μέρος same-sex χοροί και drag shows. Ακόμα προσφέρονταν ιερόδουλες, που ήταν φαινομενικά πρόθυμες, για τις επιθυμίες των θαμώνων ή και απλώς μόνο για τον θαυμασμό τους. Όλα τα παραπάνω δημιουργούσαν ένα ευνοϊκό κλίμα για πειραματισμούς και επηρέαζαν τον τρόπο σκέψης και έκφρασης των ατόμων εκείνης της εποχής. Αυτό αποτυπώθηκε έντονα στον κινηματογράφο, που αποτέλεσε μια νέα και καινοτόμα μορφή τέχνης. Ο αυτοπροσδιορισμός των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και η συσπείρωση της κοινότητας επέτρεψε στα άτομα που μέχρι πριν το Ά Παγκόσμιο Πόλεμο κρίνονται ως «φρικιά»/ περίεργα», να απαιτήσουν τα δικαιώματα που τους αναλογούν.

Σελίδα 30–31
Στις Η.Π.Α., πριν τις δεκαετίες του 1960 και του 1970, οι χώροι όπου συναναστρέφονταν τα queer άτομα δεν αναγνωρίζονταν ως gay villages. Στα αστικά κέντρα τα gay bar αποτέλεσαν βασικό χώρο ανάπτυξης και αλληλεπίδρασης της queer κοινότητας, όπου η αστυνομική ζώνη επέτρεπε σιωπηρά τη λεγόμενη «παρεκκλίνουσα ψυχαγωγία» υπό στενή παρακολούθηση. Ενώ σε κοινωνικό επίπεδο τα gay bar αποτέλεσαν τον μόνο χώρο όπου τα queer άτομα μπορούσαν να εκφράσουν ελεύθερα την σεξουαλικότητά τους χωρίς να δεχτούν ομοφοβικές επιθέσεις. Με την ανάπτυξη της ομοφυλοφιλικής κουλτούρας, δημιουργήθηκε η ανάγκη οργάνωσης μαχητικών ακτιβιστικών κινημάτων για τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων της εξέγερσης του Stonewall
[...] «[Το Stonewall ήταν] ο πυροβολισμός που ακούστηκε σε όλο τον κόσμο, κρίσιμος γιατί αποτέλεσε το έναυσμα για το κίνημα.». Η χωρική οργάνωση πλέον είχε μετατοπιστεί από τα bar και τη νυχτερινή ζωή, σε συγκεκριμένες γειτονιές του αστικού ιστού, δηλαδή στα gayborhoods έκαναν την εμφάνισή τους σε όλη τη Βόρεια Αμερική. Δραστηριότητες και λειτουργίες με χαρακτήρα φιλικό ή και ξεκάθαρα προσανατολισμένο στην ομοφυλόφιλη κοινότητα συγκεντρώνονταν σε περιοχές με αποτέλεσμα να αυξάνεται η κινητικότητα σε αυτές. Αυτή η μεταβολή έδωσε χώρο στην ανάπτυξη της queer κοινότητας και στην σταδιακή ένταξή της στην κοινωνία αλλά και την ταυτόχρονη εμπορευματοποίηση συγκεκριμένων περιοχών, με αποτέλεσμα ο queer επισκέπτης ή κάτοικος της περιοχής να αντιμετωπίζεται ως εναλλακτικός καταναλωτής. Η εμπορευματοποίηση είναι απόρροια, ουσιαστικά, του φαινομένου του εξευγενισμού/gentrification των παρηκμασμένων περιοχών και όχι μόνο αυτών που απευθύνονται στην queer κουλτούρα.

Σελίδα 32–33
2.5 «η απομάκρυνση (dislocation) συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων είναι στόχος του εξευγενισμού, όχι μια παρενέργεια».
2.6 Η Ball κουλτούρα και τα Houses
διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση και στην δημιουργία της αίσθησης του

ανήκειν για τα gay και trans άτομα του 20ου αιώνα.
Δωμάτιο Ballroom

Σελίδα 42
Δεν δημιουργούνται χώροι για την φιλοξενία της queer κουλτούρας αλλά χώροι εμπορικής εκμετάλλευσής της.

Σελίδα 48–50
«Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας», «Colour Youth», «Υπερήφανοι Γονείς», «Proudseniors», «OrlandoLGBT+», «Red Umbrella», κ.α. Παρόλα αυτά καμία από τις παραπάνω οργανώσεις δεν αποτελεί ξενώνα ή χώρο στέγασης ευάλωτων ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Τα ζητήματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας (Υπερήφανοι Γονείς Ελλάδας, Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος - Θετική Φωνή, Proud Seniors Greece, Ελληνική Κοινότητα Ίντερσεξ, Πολύχρωμο Σχολείο, Rainbow Seniors, Οικογένειες Ουράνιο Τόξο, Ομάδα ΛΟΑΤΚΙ+ Εργασιακής Υποστήριξης, Colour Youth), υπέγραψαν τον Σεπτέμβριο του 2023 μνημόνιο συνεργασίας για τη δημιουργία ενός ξενώνα για ευάλωτα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που προγραμματίζεται να λειτουργήσει την άνοιξη του 2024. Υπάρχον κτήριο στην οδό Επίκουρου, παραχωρήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Πρόνοιας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και θα εγκαινιαστεί για την λειτουργία του ξενώνα. Το κτήριο θα μπορεί να φιλοξενήσει έως 75 άτομα, καθώς θα περιλαμβάνει 35 δωμάτια χωρητικότητας από ένα έως δύο άτομα, ενώ θα περιέχει χώρους εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων. Θα παρέχονται, ακόμα, υπηρεσίες συμβουλευτικής, ιατρικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Παρόλο που πολλά από τα ευάλωτα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας είναι ανήλικα, υποστηρίζεται, προς το παρόν, πως ο ξενώνας θα αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες στέγασης ατόμων κάτω των 18 ετών λόγω «έλλειψης εξειδικευμένων υπηρεσιών», όπως αναφέρεται σε άρθρο του Θοδωρή Αντωνόπουλου στην εφημερίδα LIFO. Παρότι το εγχείρημα αυτό του δήμου Αθηναίων φαίνεται να προσπαθεί να επιλύσει τις ανάγκες στέγασης της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας της περιοχής, η προσπάθεια αυτή δεν είναι επαρκής καθώς είναι μεγάλος ο αριθμός ευάλωτων queer ατόμων τόσο ενήλικων όσο ανήλικων. Από τη στιγμή που δεν έχει τεθεί ακόμα σε λειτουργία ο ξενώνας, δεν μπορούμε να προβλέψουμε την επιρροή και τη βοήθειά του στα προβλήματα ένταξης που αντιμετωπίζουν τα queer άτομα, όμως από όσα δείχνουν οι πληροφορίες για το χαρακτήρα του κτηρίου φαίνεται να λειτουργεί περισσότερο ως κατάλυμα και όχι ως «οικία». Όπως αναφέρθηκε και στο παράδειγμα των «Houses», τα queer άτομα δεν αναζητούν απλά ένα χώρο στέγασης, αλλά έναν «οικογενειακό» χώρο μέσα στον οποίο θα αισθάνονται ασφάλεια και το συναίσθημα του ανήκειν.

Σελίδα 53
Τα gay villages που ενώ αποτελούσαν ένα μικρό κομμάτι του αστικού ιστού, λόγω της έντονης ανάγκης αλληλεπίδρασης των queer ατόμων, αποτέλεσαν και αποτελούν μέχρι σήμερα, σημείο καμπής για την ανάπτυξη και την ανάδειξη της queer κουλτούρας. Θα μπορούσαν ίσως να χαρακτηριστούν ως ετεροτοπίες.

Σελίδα 54–55
Η σημερινή queer κουλτούρα αντιμετωπίζεται ως καπιταλιστικό προϊόν με σκοπό την κερδοσκοπία ενώ ταυτόχρονα καλείται να έρθει αντιμέτωπη με ομοφοβικές, αμφιφοβικές και τρανσφοβικές συμπεριφορές.

Ακόμα οι επίσημες οργανώσεις που προασπίζονται τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα, παρόλο το έργο τους, δεν επαρκούν για να καλύψουν την πληθώρα αναγκών της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας της Αθήνας και των γύρω περιοχών.
Με την κατανόηση των αναγκών των queer ατόμων αντιλαμβανόμαστε ότι αυτό που λείπει από δράσεις και δομές που τα αφορούν άμεσα, είναι η δημιουργία του αισθήματος του ανήκειν και της συμπερίληψης. Υπάρχει ουσιαστική ανάγκη για τη δημιουργία χώρων μέσα στους οποίους η σεξουαλική και έμφυλη απελευθέρωση θα συμβαίνει αβίαστα και χωρίς κανέναν όρο και περιορισμό.

Σημειώσεις από το βιβλίο «Υπερτόπος» του Χρήστου Παπούλια

Σελίδα 18
Οι δύο μελέτες του για την Ακρόπολη και για τον εκθεσιακό χώρο στη Λουμπλιάνα αποδεικνύονται τεκμήρια της πολύπλοκης ιστορίας του συγκεκριμένου τόπου, όπως τον ανακαλύπτει η αρχιτεκτονική παρέμβαση πυροδοτούμενη από τη λειτουργία της ανάμνησης. Χωρίς να είναι ούτε μνημείο ούτε παιχνίδι, το μουσείο παρουσιάζεται ως καθαρός τόπος: ένας σύγχρονος τρόπος σκέψης και μια εμπειρία χώρου και χρόνου.

Σελίδα 88
Τέτοιοι τόποι βρίσκονται συνήθως στα όρια ανάμεσα σε «πολεοδομικές πλάκες». Αλλά εκεί που χάσκει η γηραιά ηλικία του πλανήτη. Εκεί όπου το αρχέγονο τοπίο παρεμβάλλεται ως σιωπηλή παύση μεταξύ ίδιων αστικών στιγμών.

Σελίδα 91
Παρόλα αυτά δεν ικανοποίησε την αρχική μου εμμονή να βρω μια θέση για ένα μουσείο μέσα στον αρχαιολογικό χώρο – να βρω έναν τρόπο να κρατήσω τα αντικείμενα του παρελθόντος όσο το δυνατόν πιο κοντά στην πηγή τους.

Σελίδα 99
Τα Αστικά Δωμάτια έχουν συλληφθεί σαν ένας τόπος, όπου διαφορετικές στιγμές του ειδικού και του γενικού χαρακτήρα της πόλης συνενώθηκαν και μεταφράστηκαν στον καθαρό λόγο της κατασκευής και του περιεχομένου της, μόνιμου και μεταβατικού.

Σελίδα 101
Τα Αστικά Δωμάτια υιοθέτησαν και τη μορφή της ροής του ποταμού, όντας σε ένα σημείο καμπής όπου το νερό διαβρώνει τα βράχια και σχηματίζει κοιλότητες. Η γεωλογική αυτή απόσταση της τοποθεσίας – ο ρυθμός της – αποτυπώνεται στην επαναλαμβανόμενη μορφή της πρόσοψης. Ένας επαναληπτικός ρυθμός πρόσοψης και ποταμού που αντανακλάται στις αντιστηρίξεις της τεχνητής όχθης.

Σελίδα 124
Ο χώρος που θα δημιουργήσουν οι φοιτητές θα πρέπει να αντιμετωπισθεί σαν ένα «δοχείο» σύγχρονης τέχνης και οποιαδήποτε φορμαλιστική προσέγγιση θα έβλαπτε τα ίδια τα αντικείμενα.

Σελίδα 125
Τα Oggetti in meno δεν θα επιβληθούν ως ελιτίστικη αισθητική αλλά θα ενσωματωθούν στον υπάρχοντα αστικό ιστό σαν ένας κρίκος που έλειπε: θα προωθήσουν μια νέα ερμηνεία του ιστορικού γεγονότος της πόλης και του τρόπου ζωής των κατοίκων της.

Σελίδα 130
Είναι αντικείμενα στο χώρο αλλά και αντικείμενα που, όπως λέει ο καλλιτέχνης, απαιτούν την ανθρώπινη κίνηση ανάμεσα τους.

Σελίδα 132
Η κάθε αστική κατασκευή θά' πρεπε να αντικατοπτρίζει, να έρχεται σε αντίθεση και να κατανοεί τους τύπους και τον τόπο γύρω της και επομένως να εμπεριέχει τη δυνατότητα της ίδιας της επέκτασής της.

Σελίδα 149
Μέσα από έργα σαν αυτό του Χρήστου Παπούλια μαθαίνουμε να βλέπουμε πώς τα όρια μεταξύ αρχιτεκτονικής και κοινωνικών πρακτικών χρειάζονται επαναπροσδιορισμό ή αμφισβήτηση με διαφορετικό τρόπο.

Σελίδα 150
Πρόκειται για μια αρχιτεκτονική που, αντί να πειθαρχεί χώρους και υποκείμενα σε μια σύγχρονη μέθοδο σχεδιασμού και τεχνικής, ανακτά τις υπάρχουσες χωρητικότητες και υποκειμενικότητες και διατυπώνει νέες αναδυόμενες – μια αρχιτεκτονική που θέτει σε κίνηση την αρχιτεκτονική με τρόπο που λαμβάνει υπόψη τη μη σύγχρονη φύση της συλλογικής μας εμπειρίας. Οι μελέτες του Παπούλια μας δίνουν τη δυνατότητα να ξεπεράσουμε το παρελθόν ως εικόνα και να αναπτύξουμε μια σχέση λυτρωτική και μη φετιχιστική με την υπάρχουσα πόλη και πραγματικά θετική ως προς το μέλλον.

Σελίδα 159
Ο όρος «Αστικά Δωμάτια» εμπεριέχει αντιφάσεις· παραπέμπει στον δημόσιο χαρακτήρα του χώρου και στην πόλη που τον περιβάλλει, αλλά και στη δυνατότητα της απομόνωσης και της ιδιωτικής ζωής που παρέχει ένα δωμάτιο.

Σελίδα 160
Ο χώρος, ο χρόνος, η ηρεμία και η γαλήνη αρχίζουν να γίνονται τα πιο πολύτιμα αγαθά στο σημερινό μας κόσμο. Γι' αυτό μπορεί κανείς να μιλάει για την «'πολυτέλεια ενός σιωπηλού δωματίου».

Σημειώσεις από το βιβλίο «Είμαι το Τέρας που σας Μιλά» του Πωλ Μπ. Πρεθιάδο

Σελίδα 29
Η ελευθερία του φύλου και η σεξουαλική απελευθέρωση δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να είναι απλώς μια πιο δίκαιη κατανομή της βίας ή μια πιο «ποπ» αποδοχή της καταπίεσης.

Σελίδα 42
Βγαίνοντας από το κλουβί της έμφυλης διαφοράς, γνώρισα τον κοινωνικό αποκλεισμό και την απόρριψη, αλλά τίποτα από αυτά δεν θα ήταν τόσο καταστροφικό και επίπονο για τη ζωτική μου δύναμη όσο η αποδοχή αυτών που απαιτεί η νόρμα.

Σελίδα 44
Τέρας είναι το άτομο που ζει σε μετάβαση. Εκείνο που το πρόσωπο, το σώμα και οι πράξεις του δεν μπορούν ακόμα να θεωρηθούν αληθινές μέσα σε ένα καθεστώς γνώσης και εξουσίας.

Σελίδα 46
Ο μετανάστης έχει χάσει το έθνος-κράτος του. Ο πρόσφυγας έχει χάσει το σπίτι του. Ο διεμφυλικός χάνει το σώμα του. Όλοι τους διασχίζουν σύνορα. Τα σύνορα τους συγκροτούν και τους διαπερνούν. Τους λεηλατούν και τους σαρώνουν.

Σελίδα 47
Παντού στον κόσμο, το διεμφυλικό σώμα είναι μισητό, ενώ παράλληλα αποτελεί αντικείμενο φαντασίωσης, επιθυμίας και κατανάλωσης.

Σελίδα 48
Το διεμφυλικό σώμα είναι μια αποικία των πειθαρχικών θεσμών της ψυχανάλυσης, των ΜΜΕ, της φαρμακοβιομηχανίας, της αγοράς.
Το διεμφυλικό σώμα είναι η Αφρική, και τα όργανά του, προκειμένου να ζήσουν, εκφράζονται μέσα από γλώσσες ξένες, που ανήκουν στον αποικιοκράτη, ονειρεύονται πράγματα που εσείς, οι ψυχαναλυτές, δεν γνωρίζετε.

Σελίδα 49
Η μετάβαση φύλου ισοδυναμεί με το να κατανοήσει κανείς ότι οι πολιτισμικοί κώδικες της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας είναι ασήμαντοι σε σύγκριση με την άπειρη ποικιλία που έχουν οι τροπικότητες της ύπαρξης.

Σελίδες 51–52
... θα ήθελα να αποφύγω μια ηρωική αφήγηση της μετάβασής μου. Δεν υπάρχει τίποτα το ηρωικό σε αυτήν [...] Το μόνο πράγμα που ήταν ηρωικό ήταν η επιθυμία μου να ζήσω, η δύναμη με την οποία η επιθυμία για αλλαγή εκφράστηκε και εκφράζεται ακόμα και σήμερα μέσα από μένα. [...]

Σας μιλώ δημόσια για όλα αυτά γιατί είναι πολύ σημαντικό να μην αφήσουμε το καθεστώς της έμφυλης διαφοράς να οικειοποιηθεί το λόγο όσων θεωρούνται σεξουαλικά και έμφυλα υποτελείς [...] προτιμώ να γίνει η ζωή μου ένας λογοτεχνικός θρύλος, ένα βιοπολιτικό σόου, από το να αφήσω την ψυχιατρική, τη φαρμακολογία, την ψυχανάλυση, την ιατρική, ή τα ΜΜΕ να κατασκευάσουν μια αναπαράσταση του εαυτού μου ως αφομοιωμένο δυαδικού και εκπαιδευμένου ομοφυλόφιλου ή διεμφυλικού, ως ενός καλλιεργημένου τέρατος ικανού να εκφράζεται στη γλώσσα της νόρμας, κυρίες και κύριοι ακαδημαϊκοί και ψυχαναλυτές.
[...]
Η μετάβαση φύλου είναι καθ' εαυτήν μια διεργασία ευκολότερη από το να πηγαίνει κανείς στο σχολείο κάθε μέρα, την ίδια ώρα, για μεγάλο μέρος της παιδικής του ηλικίας και της εφηβείας του, ευκολότερη από έναν μονογαμικό γάμο χωρίς απιστίες, ευκολότερη από την εγκυμοσύνη και τη γέννα, ευκολότερη από τη δημιουργία οικογένειας, ευκολότερη από το να βρει κανείς μια ικανοποιητική μόνιμη δουλειά, ευκολότερη από την ευτυχία σε μια καταναλωτική κοινωνία, ευκολότερη από τα γεράματα και τον εγκλεισμό σε γηροκομείο. Θα έλεγα ακόμη πως, αντίθετα απ' ό,τι θέλουμε να πιστεύουμε, η διεργασία μετάλλαξης που συνοδεύει τη διεμφυλικότητα είναι ένα από τα ομορφότερα και πιο ευχάριστα πράγματα που έχω κάνει στη ζωή μου. Οτιδήποτε φρικτό και τρομακτικό σχετίζεται με τη διεμφυλικότητα δεν αφορά τη διεργασία της μετάβασης καθ' εαυτήν, αλλά τον τρόπο με τον οποίο τα σύνορα ανάμεσα στα φύλα τιμωρούν και απειλούν εξοντώσουν οποιονδήποτε επιχειρήσει να τα διασχίσει. Δεν είναι διεμφυλικότητα τρομακτική και επικίνδυνη, αλλά το καθεστώς της έμφυλης διαφοράς.

Σελίδες 54–55
Η θηλυκότητα, ή η αρρενωπότητα σας, τις οποίες επωμίζεστε και υπερασπίζεστε, δεν είναι λιγότερο κατασκευασμένες από τη δική μου [...] Η ζωή πέρα από τον πατριαρχικό και αποικιοκρατικό νόμο, η ζωή πέρα από το νόμο της έμφυλης διαφοράς, η ζωή πέρα από τη σεξουαλική και έμφυλη βία θα έπρεπε να είναι δικαίωμα κάθε ζωντανού σώματος.

Σελίδα 56
Επιτρέψτε μου απλώς να σας ζητήσω να με συνοδεύσετε πίσω από τις σκαλωσιές αυτού του μεγαλοπρεπούς πολιτικού αρχιτεκτονήματος που ονομάζουμε έμφυλη διαφορά.

Σελίδα 58
... η δυαδική και ιεραρχική επιστημολογία βρίσκεται σε κρίση από τη δεκαετία του '40, όχι μόνο εξαιτίας της αμφισβήτησής της από τα πολιτικά κινήματα, των αντικομφορμιστικών μειονοτήτων αλλά και εξαιτίας της εμφάνισης νέων μορφολογικών, χρωμοσωματικών και βιοχημικών δεδομένων που κάνουν τη δυαδική απόδοση φύλου τουλάχιστον προβληματική, αν όχι αδύνατη.

Σελίδα 82
Ο ιατρικός και ψυχιατρικός λόγος μοιάζει να δυσκολεύεται όλο και περισσότερο να διαχειριστεί την εμφάνιση σωμάτων στα οποία δεν μπορεί να αποδοθεί άμεσα κατά τη γέννηση το θηλυκό ή το αρσενικό φύλο.

Σελίδα 99
Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, όχι καμία τρανσοαδερφολεσβιακή αναρχοφεμινιστική οργάνω-

ση, δηλώνει σήμερα ότι «το φύλο, που ορίζεται κατά κανόνα ως αρσενικό και θηλυκό, αποτελεί μια κοινωνική κατασκευή η οποία ποικίλλει ανάλογα με την κουλτούρα και την εποχή».

Σελίδα 102
Στα χρόνια που έρχονται θα πρέπει να αναπτύξουμε συλλογικά μια επιστημολογία που θα μπορεί να λάβει υπόψη της τη ριζοσπαστική πολυμορφία των όντων και δεν θα περιορίζει το σώμα στην ετεροφυλοφιλική αναπαραγωγική δύναμη, που δεν θα νομιμοποιεί την ετεροπατριαρχική και αποικιοκρατική βία [...] η ζωή είναι η μετάλλαξη και η πολλαπλότητα. Πρέπει να καταλάβετε ότι τα τέρατα του μέλλοντος είναι επίσης τα παιδιά και τα εγγόνια σας.

Σημειώσεις από το βιβλίο «Τελετουργίες Διάβασης» του Arnold Van Gennep

Σελίδα 14
Θεωρεί, δηλαδή, ότι το ταμπού δεν αντανακλά την κοινωνική δομή αλλά τη συγκροτεί.

Σελίδα 23
Οι διαβάσεις αποτελούν τρόπους μετάβασης από έναν κοινωνικό ρόλο στον άλλο, από μια ταυτότητα στην άλλη, από ένα κοινωνικό πρόσωπο στο άλλο.

Σελίδα 34
Ένα χρόνο μετά, το 1964, σε ένα κλασικό πλέον άρθρο αναδεικνύει τη φάση της μεθοριακότητας, κατά την οποία οι μειούμενοι, στην περίπτωση των τελετουργιών μύησης βρίσκονται σε μια κατάσταση «μεταξύ και ανάμεσα» (between and betwixt) [1].

Σελίδες 34–35
Η μεθοριακή περίοδος αποτελεί μια ρευστή δημιουργική διαδικασία μετάβασης που αντιτίθεται στην κοινωνική δομή (αντιδομή), μια περίοδος κατά την οποία οι απαιτήσεις των δομικών κανόνων και περιορισμών αίρονται και σε ένα βιωματικό επίπεδο χαρακτηρίζεται από μια ισότιμη, συντροφική, αδιαμεσολάβητη σχέση μεταξύ των υποκειμένων (communitas, κοινωνική μέθεξη) [2].

Σελίδες 46–47
Μου φαίνεται επομένως εύλογο να κατατάξουμε μαζί όλες αυτές τις τελετουργίες, έστω και αν το προτεινόμενο σχήμα δεν είναι επεξεργασμένο ακόμα στις λεπτομέρειες του. Αν και η μελέτη του τελετουργιών έχει γνωρίσει πρόσφατα σημαντικές προόδους απέχουμε πολύ από το να γνωρίζουμε με αρκετή βεβαιότητα τη λειτουργία ή το μηχανισμό τους, ώστε να τις ταξινομήσουμε οριστικά. Το πρώτο βήμα έγινε με τη διάκριση δύο ειδών τελετουργίας: των συμπαθητικών και των μεταδοτικών. Οι συμπαθητικές λειτουργίες είναι εκείνες που θεμελιώνονται στην ιδέα της επίδρασης του όμοιου πάνω στο όμοιο, του αντίθετου πάνω στο αντίθετο, του περιέχοντος πάνω στο περιεχόμενο και αντίστροφα, του μέρους πάνω στο όλον και αντίστροφα, το ομοιώματος πάνω στο πραγματικό αντικείμενο ή ον της λεκτικής εκφοράς πάνω στις πράξεις.

ΑΝΙΜΙΣΤΙΚΕΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ

ΣΥΜΠΑΘΗΤΙΚΕΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ ⟷ ΜΕΤΑΔΟΤΙΚΕΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ
ΘΕΤΙΚΕΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ ⟷ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ
ΑΜΕΣΕΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ ⟷ ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ

ΔΥΝΑΜΙΣΤΙΚΕΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ

Σελίδα 54–55
Λόγω της σπουδαιότητας αυτών των διαβάσεων, θεωρώ θεμιτό να διακρίνω, ως μια ειδική κατηγορία, τις τελετουργίες διάβασης [ή διαβατήριες τελετουργίες], οι οποίες υποδιαιρούνται σε τελετουργίες αποχωρισμού, μεθοριακές τελετουργίες [ή μεταβάσης] και τελετουργίες ενσωμάτωσης.

Οι τρεις αυτές δευτερεύουσες κατηγορίες δεν αναπτύσσονται εξίσου σε όλους τους λαούς, ούτε στην ίδια τελετουργική ακολουθία. Οι τελετουργίες αποχωρισμού αναπτύσσονται περισσότερο στις επικήδειες τελετές, οι τελετουργίες ενσωμάτωσης αναπτύσσονται περισσότερο στις γαμήλιες τελετές. Όσο για τις μεθοριακές λειτουργίες μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης, του αρραβώνα, της μύησης ή να περιοριστούν στο ελάχιστο στην τεκνοθεσία, τη δεύτερη γέννα, το νέο γάμο, το πέρασμα από τη δεύτερη στην τρίτη ηλικιακή τάξη. Αν λοιπόν το ολοκληρωμένο σχήμα των διαβατηρίων τελετουργιών περιλαμβάνει θεωρητικά τις προμεθοριακές (αποχωρισμός), μεθοριακές (μετάβαση) και μεταθοριακές (ενσωμάτωση) τελετουργίες, στην πράξη δεν είναι ισοδύναμες ως προς τη σημασία τους ή το βαθμό επεξεργασίας τους.

Σελίδα 58

Παραμένει να ορίσω εν συντομία τους όρους που χρησιμοποιώ. Ο όρος δυναμισμός δηλώνει τη θεωρία της απρόσωπης δύναμης «μάνα»· ανιμισμός τη θεωρία της προσωποποιημένης δύναμης ενός μεμονωμένου ή πολλαπλού όντος, μιας ζωικής ή φυτικής δύναμης (τοτέμ) ή ενός ανθρωπομορφικού ή άμορφου όντος (θεού). Οι θεωρίες αυτές συνιστούν τη θρησκεία, τις τεχνικές της οποίας (τελετές, τελετουργίες, θρησκευτικές λειτουργίες) αποκαλώ μαγεία. Καθώς αυτές οι θεωρίες και πρακτικές είναι αλληλένδετες – η θεωρία δίχως πρακτική γίνεται μεταφυσική και η πρακτική σε άλλη βάση γίνεται επιστήμη – θα χρησιμοποιώ συστηματικά το επίθετο μαγικοθρησκευτικό.

Σελίδες 66–67

Κατά συνέπεια, προτείνω να ονομάσουμε προμεθοριακές [ή προκατωφλικές] τις τελετουργίες αποχωρισμού από τον προηγούμενο κόσμό, μεθοριακές [ή κατωφλικές] τις τελετουργίες που τελούνται κατά τη μεταβατική φάση και μεταθοριακές [μετακατωφλικές] τις τελετουργίες ενσωμάτωσης στο νέο κόσμο.

Σελίδα 251

Θα ήταν σκόπιμο, σε αυτό το σημείο, να εξετάσουμε κάθε διαβατήρια τελετουργία και να δείξουμε ότι πράγματι αποτελεί τελετουργία αποχωρισμού, μεθοριακής μετάβασης ή ενσωμάτωσης.

Σελίδες 254–255

Ειδικές Γλώσσες. Κατά τη διάρκεια των περισσότερων τα λειτουργιών που συζητήθηκαν, ιδιαίτερα μάλιστα κατά την μεθοριακή περίοδο, χρησιμοποιούνται κάποιες ειδικές γλώσσες, οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις περιλαμβάνουν ένα άγνωστο ή ασυνήθιστο για την ευρύτερη κοινωνία λεξιλόγιο, ενώ σε άλλες συνίστανται στην απαγόρευση χρησιμοποίησης κάποιων λέξεων της κοινής γλώσσας.

- Αποχωρισμός
- Μεθοριακότητα
- Ενσωμάτωση

Σελίδα 285

Εν συντομία, η εναλλαγή κοινωνικής κατηγορίας συνεπάγεται μια αλλαγή τύπου διαμονής, γεγονός που εκφράζεται με διαφόρων μορφών τελετουργίες διάβασης.

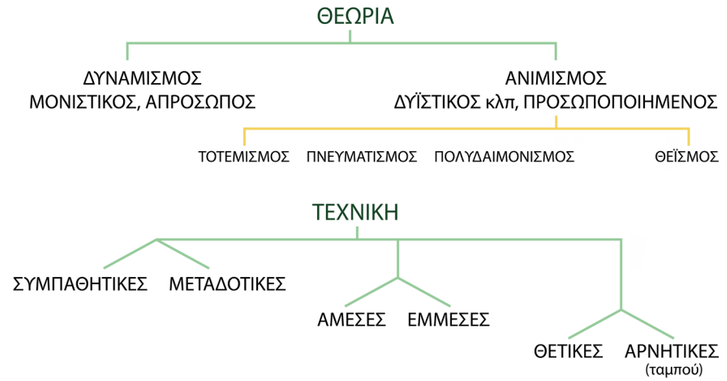

Σελίδα 289

Οι τελετουργίες ή τελετές διαβάσεις είναι αυτές που συνοδεύουν κάθε αλλαγή χώρου, συνθηκών, κοινωνικής κατάστασης και ηλικίας. Οι τελευταίες αυτές ακολουθούν ως προς την κεντρική τους ιδέα και τη γενική τους μορφή, το σχήμα των χωρικών διαβάσεων – όπως το πέρασμα ενός ορεινού διάσελου, ενός ποταμιού, ενός θαλάσσιου κόσμου ή κόλπου, ενός κατωφλίου... μιας επικράτειας – και κατά κανόνα περιλαμβάνουν τρία ισοδύναμα στάδια το στάδιο του αποχωρισμού, το στάδιο της αναμονής ή μεθοριακότητας και το στάδιο της ενσωμάτωσης.

[1] Τα μεθοριακά άτομα, τα υπό μεταμόρφωση, δηλαδή άτομα «δεν βρίσκονται ούτε εδώ, ούτε εκεί· βρίσκονται μεταξύ και ανάμεσα» (Turner, 1969: 95).

[2] Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. την ελληνική μετάφραση του V. Turner, *Από την Τελετουργία στο Θέατρο*, Εκδόσεις Ηριδανός, Αθήνα (2015), ιδιαίτερα το πρώτο κεφάλαιο.

Σημειώσεις από το βίντεο «Homi Bhabha's The Location of Culture Explained | Key Concepts & Examples (Postcolonial Criticism)» του χρήστη English Lit/Yasser Khazne

The Third Space

- An in-between space where cultural meanings are negotiated
- Disrupts binary oppositions such as coloniser/colonised or self/other
- Allows for the creation of new identities and hybrid cultures

The key features of the Third Space

- Cultural Hybridity – The blending of traditions, languages and values from different cultural backgrounds
- Disrupting Fixed Identities – Identities are no longer purely "American" or "Haitian" (for example) but something new and evolving
- Negotiation and Adaptation – Individuals must navigate between cultures, forming unique in the process.

The significance of the Third Space

- Challenges rigid national and cultural identities, showing that identity is fluid and evolving
- Provides a space for resistance, as individuals in the Third Space create new cultural meanings rather than just assimilating
- Explains immigrant and diasporic experiences, where people must navigate between multiple cultural influences

The Unhomely

- A concept describing a sense of displacement and estrangement
- Blurs the boundary between public and private spaces
- Often experienced by postcolonial subjects, migrants and diasporic individuals

The Unhomely (or Unheimlich, borrowing from Freud›s concept of the uncanny) is a key idea of Homi Bhabha's postcolonial theory, introduced in *The Location of Culture*. It refers to the disorienting feelings of not fully belonging – a psychological and cultural experience where home no longer feel feels like home.

- The unhomely occurs when the familiar becomes strange, creating a sense of displacement
- It is often experienced by migrants, refugees and postcolonial subjects, who exist between two worlds
- The unhomely blurs the line between private and political, as personal identity is shaped by historical and political forces

For Bhabha, home is not a fixed place but a space of conflict, memory, and transition, making identity unstable and fragmented.

αποχωρισμός → μεθοριακότητα → ενσωμάτωση

Ξενόγλωσσα Βιβλία

- Hernández, Felipe. 2010. *Bhabha for Architects*. Routledge.
- Taylor, Michael Thomas, Annette F. Timm, και Rainer Herrn. *Not straight from Germany: Sexual publics and sexual citizenship since Magnus Hirschfeld*. University of Michigan Press, 2017.

Ελληνικά Βιβλία

- Preciado, Paul. 2022. *Είμαι Το Τέρας Που Σας Μιλά: Αναφορά Σε Μια Ακαδημία Ψυχαναλυτών*. Translated by Αναστασία Ελευθερίου. ΑΝΤΙΠΟΔΕΣ.
- Van Gennep, Arnold. 2016. *Τελετουργίες Διάβασης: Συστηματική Μελέτη των Τελετών*. Μετάφραση από τον Θεόδωρο Παραδέλλη. ΗΡΙΔΑΝΟΣ.
- Παπούλιας, Χρήστος. 1999. *Υπερτόπος: Δύο Αρχιτεκτονικές Μελέτες*. FUTURA.

Ερευνητική Εργασία

- Κόκκαλη, Θάνη, και Δέσποινα Κρητικού. 2024. "Η Συσπείρωση της ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητας στο Αστικό Τοπίο." Ερευνητική Εργασία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Διπλωματική Εργασία

- Κόκκαλη, Θάνη, και Δέσποινα Κρητικού. 2025. "Ιόλα ή Τίποτα." Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Ηλεκτρονικές Πηγές

- Colour Youth. "Ορολογίες." Πρόσβαση 9 Σεπτεμβρίου, 2026. https://loatkinet.panteion.gr/poroi-piges/orologia-loatki/
- English Lit / Yasser Khazne. 2025. "Homi Bhabha's the Location of Culture Explained|Key Concepts & Examples (Postcolonial Criticism)." https://www.youtube.com/watch?v=7sUdeP8GpSw.
- "House of World Cultures." Berlin.De. Πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου, 2026. https://www.berlin.de/en/attractions-and-sights/3560514-3104052-house-of-world-cultures.en.html.
- Πάντειο Πανεπιστήμιο. "Ορολογία ΛΟΑΤΚΙ+." Πόροι & Πηγές. Πρόσβαση 9 Σεπτεμβρίου, 2026. https://www.colouryouth.gr/terms/

Ταινία

- Greenbaum, Josh, σκην. 2024. "Will & Harper."

Τηλεοπτική Σειρά

- Van Sant, Gus, σκην. 2006. *Milk*.

Κατάλογος Εικόνων

- Εικόνα 1: Πορτρέτο του Μάγκνους Χίρσφελντ — Not straight from Germany, σ. 76
- Εικόνα 2: Η περιοχή του Tiergarten στην Γερμανία, Google Maps
- Εικόνα 3: Όψη του Ινστιτούτου, https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/the-institute-for-sexual-science
- Εικόνα 4: Κοινότητα και Καταφύγιο — Not straight from Germany, σ. 67
- Εικόνα 5: Επιστημονική Δημοσίευση: «Die Transvestiten», https://www.transarchief.nl/Magnus%20Hirschfeld/magnus_hirschfeld.html
- Εικόνα 6: Φοιτητές που παρελαύνουν προς την είσοδο του Ινστιτούτου πριν από την έναρξη της λεηλασίας στις 6 Μαΐου 1933, https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/plundering-of-the-institute-for-sexual-science
- Εικόνα 7: Ένα μέλος των Ναζί SA και ένας φοιτητής της Ακαδημίας Φυσικής Άσκησης εξετάζουν υλικό που έχει λεηλατηθεί από τη βιβλιοθήκη του Δρ. Μάγκνους Χίρσφελντ, 6 Μαΐου 1933, https://daily.jstor.org/90-years-on-the-destruction-of-the-institute-of-sexual-science/
- Εικόνα 8: Not straight from Germany, σ. 41
- Εικόνα 9: Not straight from Germany, σ. 44
- Εικόνα 10: Not straight from Germany, σ. 45
- Εικόνα 11: Not straight from Germany, σ. 46
- Εικόνα 12: Not straight from Germany, σ. 65
- Εικόνα 13: Not straight from Germany, σ. 59
- Εικόνα 14: Not straight from Germany, σ. 64